

Gildebrief

21e jaargang no. 1
maart 2002

DE GILDEBRIEF

De Gildebrieff is het verenigingsblad van Het Gilde Vrijwillige Molenaars (GVM). Het blad verschijnt vier keer per jaar en wel in de maanden maart, juni, september en december. De oplage is 2000 stuks.

De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor de inhoud van het blad, met uitzondering van de artikelen van het bestuur van het GVM. De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst, maar zij behoudt zich het recht voor artikelen niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen, die gelieerd zijn aan 'de molenwereld', bestaat de mogelijkheid in de Gildebrieff te adverteren. Advertentietarieven zijn op het redactieadres verkrijgbaar.

Bestuur van het GVM

G. (Gerard) Sturkenboom, voorzitter
Bisschop Arnoutlaan 14
5591 BL Heeze tel. 040-2262602

M. (Mark) Dwarswaard, secretaris
Hogeweg 91
5751 KX Deurne, tel. 0493-310232 of 06-22937601

J.A.G. (Jos) van der Bruggen, penningmeester
Achterlandsemolen, Molenkade 5
2964 LB Groot-Ammers, tel. 0184-663227

A. (Bert) van Uffelen, Examencoördinator
Bittervoorn 20
7908 VH Hoogeveen, tel. 0528-271991
of 06-53286026

A. (Andreas) de Vos, contacten met afdelingen
Meijersloot 35
1831 EB Koedijk, tel. 072-5617648.

P.A.M. (Pedro) van Doorne
Steenakker 44
6651 JE Druten, tel. 0487-515643.

H.C. (Hein) Steinz, PR. en molenbiotoopzaken
Dorpsweg 94
8051 XW Hattem, tel. 038-4445446

Ledenadministratie

B.A. van Weel
Nwe. Bussummerweg 92
12772 CK Huizen, tel 035-5251695
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl

Rekeningnummer GVM

Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars te Groot Ammers

Steunpunt Molenbiotoop:

De Hollandsche Molen
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703 telefax 020-6383319

Gildeverzekeringen

Contactpersoon: J. (Jan) van Loenen
Arendshorst 34
3772 RV Barneveld, tel 0342-400630
verzekeringen@vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole

Contactpersoon: D.J. (Dick) Abelskamp
Laan 1940-1945 "2"
7231 GL Warnsveld, tel. 0575-525068

Redactie Gildebrieff

T. (Thijs) van Hoof, W. (Willem) Hurkmans, G.J. (Gerrit) Pouw, H.C. (Hein) Steinz.

Redactieadres

W. Hurkmans, Leliestraat 132
8012 BV Zwolle, tel 038-4214574
redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Gilde verzendingen

H.P.A. van Erve
Hoevense Kanaaldijk 9
5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

IN DIT NUMMER

	pagina
Mededelingen van de redactie	1
Uitnodiging voor de ledenvergadering 2002	1
Jaarverslag 2001	2
Winst en verliesrekening 2001	5
Een vreugdevol bericht	5
Balans per 31 december 2001	6
Voorstel tot Statuten wijziging	6
Op reis met Gijs	10
Korenmolen de Zandhaas als memory-spel	13
's Lands wijs, 's Lands eer 2	13
Slijtlijnen en slijtage	14
Ere wie ere toekomt....	14
Molenbranden	14
Restauratie Zwakkenburgermolen van start	15
Molenecho's	16
Jaarlijkse vliegenplaag nader bekeken	16
Kleine berichten	17
Bliksemafleidercontrole	19

Bij de foto's op het omslag:

Voorblad: Deze mooie grote korenmolen kan men vinden in het Drentse Peize. Hij werd gebouwd in 1893, door het bekende molenmakersbedrijf Bremer.

Was nog zeer lang in het bedrijf als leverancier van bakkersmeel voor de eigenaar.

Achterblad:

Eén van de mooiste molens van de noordelijke provincies is ongetwijfeld de molen te Roderwolde. Het is de olie-korenmolen Woldzicht, gebouwd in 1852. De molen is niet alleen prachtig om te zien aan de buitenkant, maar ook de inrichting is meer dan de moeite waard om er een bezoek aan te brengen.

(Foto's G.J. Pouw)

Kopij voor het volgende nummer moet vóór
1 mei 2002
in het bezit zijn van de redactie

Allerhande informatie via onze web-site:

www.vrijwilligemolenaars.nl

Mededelingen van de redactie

Beste mensen, hier is weer een nieuwe Gildebrief. Soms komt het voor dat we maar weinig kopij krijgen, maar ditmaal was er zoveel dat we niet alles konden plaatsen in verband met de ruimte die we hebben. Laat u daardoor niet weerhouden uw artikelen in te zenden, zodat we in het volgend nummer weer veel interessants kunnen plaatsen. De stukken die al aan ons ingezonden zijn, verschijnen in de volgende nummers. We blijven er naar streven een breed scala aan interessante en instructieve artikelen te laten verschijnen, maar zonder de hulp van de vele ervaren en deskundige molenaars die ons Gilde rijk is lukt dat natuurlijk niet. Dus willen we u vragen ons te helpen de volgende nummers te vullen met zinvolle bijdragen! De redactie ontving een aantal brieven en reacties over de koers die de Gildebrief zou moeten varen. We nodigen u van harte uit te blijven reage-

ren, zowel op de inhoud als op de vorm van de Gildebrief. De redactie wil niet in een ivoren toren zitten en heeft juist behoefte aan feedback van de lezers.

We maken er iedereen op attent dat in deze Gildebrief een uitnodiging is opgenomen om de aanstaande jaarvergadering bij te wonen. Dat niet alleen; uw aanwezigheid daar is extra belangrijk in verband met het voorstel van het bestuur om de statuten te wijzigen. Hoe meer leden zich in deze materie verdiepen, des te beter gefundeerd zal de beslissing zijn die de vergadering neemt, en ook het draagvlak voor zo'n beslissing wordt dan groter. Dus: komt in groten getale naar de jaarvergadering! Goede statuten zijn immers belangrijk voor een goed functioneren van ons Gilde.

De redactie wenst u veel plezier bij het lezen van deze Gildebrief.

Uitnodiging voor de ledenvergadering 2002

van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de ledenvergadering 2002 van het Gilde van Vrijwillige Molenaars, die gehouden wordt op zaterdag 6 april in Hotel Haarhuis, te Arnhem.

Aanvang: 10.30 uur.

Het 30-jarige jubileum van het Gilde van Vrijwillige Molenaars zal in het middagprogramma van de ledenvergadering uitgebreid aan bod komen.

Op deze jubileumvergadering staan voor het ochtendgedeelte de volgende onderdelen op het programma:

1. Opening door de voorzitter.
2. Bestuursmededelingen.
3. Vaststelling van de notulen van de ledenvergadering van 2001.
4. Jaarverslag 2001 van de secretaris; elders opgenomen in deze Gildebrief.
5. Financieel verslag 2001 van de penningmeester; zie eveneens elders in deze Gildebrief.
6. Verslag van de kascommissie.
7. Benoeming van de kascommissie en de reservekascommissie.
8. Bestuursmutaties.
Andreas de Vos is aftredend, volgens het rooster van aftreden. Hij stelt zich herkiesbaar.
Tegenkandidaten kunnen zich tot uiterlijk 31 maart schriftelijk melden bij het bestuur, Hogeweg 91, 5751 KX Deurne.
9. Statuten wijziging.
Bij het uitwerken van in het verleden goedgekeurde wijzigingen van de statuten heeft de notaris het bestuur geadviseerd; de statuten integraal opnieuw te laten vaststellen conform elders in deze Gildebrief opgenomen concept. Het bestuur vraagt de algemene ledenvergadering toestemming om haar voorzitter te machtigen om de akte te doen verlijden en daarbij toestem-

ming te geven tot het tekenen van alle stukken die daartoe nodig zijn, met inbegrip van de formulieren van de Kamer van Koophandel

10. Rondvraag.

Lunchpauze van 12.30 - 14.00 uur

Na de lunchpauze zal de jubileum-activiteit plaats vinden, hier doen we nog even geheimzinnig over?

Hierna (ongeveer een uur later) zal Derk-Jan Tinga, molenaar van molen "De Vier Winden" te Pieterburen, ons alles vertellen over pelmolens! Vooral in het noorden van ons land is nog een en ander over aan pelwerken. Steeds vaker hoor je over het herstellen ervan. Derk-Jan weet er het fijne van. Verder zal hij ons beter bekend maken in het pelproces, een en ander verduidelijkt met dia's. Derk-Jan zal ons hiermee een uur goed bezig houden. Mis het niet! We zullen dan omstreeks 16.15 uur de 30e ledenvergadering afsluiten.

Uw aanwezigheid zal zeer worden gewaardeerd. Het bestuur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. U vindt Hotel Haarhuis tegenover het station in Arnhem, Stationsplein 1 te Arnhem, Tel. (026) 44 72 44 1.

Meer volk in je molenwinkel door samenwerking met de SOEZIE-club

Uniek promotioneel concept :

- Ruim assortiment 'alles om thuis te bakken'
- Gratis receptenmagazine voor je klanten
- Baklessen door professionele bakkers
- Interactieve site op internet www.soezie.be

Interesse?

Bel gratis (0800) 022 92 10. Vraag naar Rita Wanten

Jaarverslag over 2001 van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Eerst nog even voorstellen.

Een nieuw jaarverslag van een nieuwe secretaris. Ik ben Mark Dwarswaard en ben actief als molenaar-olieslager op Holten's Molen in het Brabantse Deurne. Nog even en dan kan er ook -zager achter geschreven worden, want we (Stichting Holten's Molen) zijn druk bezig met de voorbereidingen om het plan door de Ambtelijke Molen te krijgen. De voorlopige bouwtekeningen liggen al klaar. Onder Brabantse (leerling-)molenaars is de molen inmiddels al goed bekend en uit meerdere delen van het land komen mulders op bezoek. En andersom natuurlijk, want ik kom ook graag bij andere molens op bezoek. Een bijzondere plaats is voor mij het Groningse Winschoten waar ik van 1977 tot 1985 gewoond heb en waar ik de figuurlijke klap van de molenwiek opgelopen heb. Leuk is het dan als je er logeert bij molenvrienden en zo op de zondag van Groninger Molenweekend 2001 als gastmolenaar Molen Edens mag laten draaien, waar je als kleine jongen (ja, ik was ook klein) veel langs kwam fietsen en naar op zag.

Mijn actieve 'muldersbestaan' begon pas in 1995 in Aalst bij Eindhoven, terwijl ik leerling was in Heeze op molen "St Victor" van onze voorzitter Gerard Sturkenboom. In 1997 kwam ik in Deurne terecht bij de restauratie van Holten's Molen (toen nog zonder gevlucht en oliewerk). Sinds juli 1998 is de molen draaivaardig en dat weten ze in Deurne! In 2000 heb ik zelfs nog een jaar van de molenhobby mijn beroep gemaakt; ik was toen molenmaker bij Molenbouw De Jongh uit Veldhoven (die ook Holten's Molen gerestaureerd heeft, vandaar), maar ik moest toen wegens rugklachten helaas het gereedschap laten liggen. En zo'n jaar geleden dus togetreden tot het bestuur van het Gilde.

Het bestuur.

Het bestuur bestaat sinds de ledenvergadering 2001 uit: Gerard Sturkenboom, Mark Dwarswaard, Jos van der Bruggen, Pedro van Doorne, Hein Steinz, Bert van Uffelen en Andreas de Vos. Ook dit verslagjaar kwam het bestuur twaalf keer bijeen voor een bestuursvergadering, elf keer in Maarsbergen en één keer in Woudenberg. Verder was het bestuur geheel of als delegatie aanwezig bij werkgroepvergaderingen, contactdagen, examens, molenopeningen en zo meer.

Bij mijn aantreden vorig jaar, tijdens de ledenvergadering, kwam een eind aan 16 jaar bestuurschap van Boudewijn van Weel, een hele prestatie! Zeker gezien zijn toewijding. Het hartverwarmende applaus van de ledenvergadering was dan ook volkomen terecht. Ik heb maar geprobeerd het secretariaat zo goed mogelijk over te nemen. Boudewijn blijft ons echter trouw; al sinds 2000 beheert hij de ledenadministratie. En daar komen de volgende gegevens van:

Ledenbestand.

Het totaal aantal leden bedraagt op 31 december 2001: 1925 leden. De leden zijn als volgt onder te verdelen, zie tabel.

De aantallen geslaagde leden en leden in opleiding zijn niet zomaar op te tellen; er zijn namelijk 21 leden die zowel bij de wind- als bij de watermolenaars-opleiding betrokken zijn.

Gildeverzekeringen.

Van Jan van Loenen zijn de volgende gegevens binnengekomen:

Voor 2001 waren totaal 1573 verzekeringen uitgeschreven, waarvan 776 ongevallenverzekeringen en 797 WA-plus verzekeringen. In 2000 waren dat respectievelijk 893 en 905 verzekeringen, wat wil zeggen dat er een afname is van 13,1% voor de ongevallenverzekeringen en een afname van 11,9% voor de WA-plus verzekeringen. De oorzaak van deze afname is nog niet achterhaald. Het aantal deelnemers voor de beide verzekeringen bedroeg overigens 687, voor alleen WA-plus waren dat 110 deelnemers en voor alleen ongevallen 89.

In 2001 zijn er drie schadegevallen gemeld;

- een open gewaaide molendeur (niet goed vastgezet) tegen een auto
- een door houtworm aangetaste bovenwielkam (was bekend) brak en vernielde hierbij een deel van de gang kammen.
- een losgeslagen zeil (niet goed vastgezet) om de askop gedraaid en vernield.

Alle schades zijn naar behoren afgewerkt.

Ledenbestand GVM		2001	2000	+/-
Geslaagde leden	Windmolen	908	871	+ 37
	Watermolen	12	10	+ 2
Leden in opleiding	Windmolen	755	775	- 20
	Watermolen	42	35	+7
Donateurs		36	35	+ 1
Speciale donateurs		128	135	- 7
Instructeur-vakmolenaars *)		26	23	+ 3
Buitengewone leden		34	31	+ 3
Ereleden		5	5	

*) waaronder 1 lid van de examencommissie

Overleg met Gildebrief-redactie en lesstofcommissie.

Naar aanleiding van de beoogde beëindiging van hun taken door de lesstofcommissie, tijdens de ledenvergadering vorig jaar, is er geen direct contact geweest tussen het bestuur en de lesstofcommissie. Dit verliep via "de Commissie van 2"; Bart Slooten en Dick-Jan Braay. Een en ander heeft tot gevolg gehad dat de in behandeling zijnde hoofdstukken niet meer voor het einde van 2001 gereed waren. We verwachten dat in de eerste helft van dit jaar weer een gedeelte van de lesstof uitgegeven gaat worden. In ieder geval zal het herschreven hoofdstuk "Biotoop" voor de zomer bij de leden in de map gestopt kunnen worden.

Bij de redactie is nogal wat veranderd, zo hebben Peter de Moes en Jan van der Vlies hun werkzaamheden als redactielid van de Gildebrief beëindigd. Hun plaatsen zijn ingenomen door Willem Hurkmans en Thijs van Hoof. Tot op heden heeft Hein Steinz het bestuur bij vergaderingen van de redactie vertegenwoordigd.

Bestuursexcursie Zuid-Holland.

Op vrijdag 27 en zaterdag 28 april was het bestuur op bezoek bij het afdelingsbestuur van Zuid-Holland.

Hierover is in de laatste Gildebrief van vorig jaar (no. 4) een uitgebreid artikel gepubliceerd van Andreas de Vos. Zoals daarin te lezen is kwam het afdelingsbestuur met de problemen rondom de financiële middelen van de afdeling (m.n. de zaken met de provincie). Ook gaven ze aan dat de uitgebreidheid van de provincie en de (streek-eigen)verschillen daardoor het nodige tijd en (dus) geld vergt. Uiteraard was de excursie zelf ook zeer boeiend en nat (voor een enkeling dan, die verkeerd op de boeg ging zitten, zoals Andreas in woord en beeld in zijn verslag heeft opgenomen).

In 2002 willen we de afdeling Friesland bezoeken.

Ledenvergadering.

Deze werd gehouden op 7 april in Arnhem. De notulen kunt u nalezen in Gildebrief no. 3 van vorig jaar.

Hierin kwamen de eerder genoemde bestuursmutatie aan de orde, de afspraken met betrekking tot de opleiding en het opstarten van de Gildesite.

Ook werd melding gemaakt van de opzegging door de lesstofcommissie en de oplossing die hiervoor aangedragen werd door Bart Slooten en waarmee de vergadering akkoord ging. Tevens was de kas gecontroleerd en uitstekend bevonden door de kascommissie, die de gebruikelijke mutatie onderging; mevrouw Feenstra komt in de kascommissie op de plaats van de aftredende heer Buijs. Hub van Erve vult dan de reserve kascommissie aan.

In het middag gedeelte komen dan de twee inleidingen aan de orde: "Windenergie" door de heer Van Bussel en "het Bertongevlucht" door het koppel De Moes-Pouw, beide zeer boeiend.

Jaarlijks overleg met De Hollandsche Molen.

Door velerlei belemmeringen was het Gildebestuur niet voltallig aanwezig bij het jaarlijkse overleg. Ook De Hollandsche Molen had met absentes te kampen. Zoals een jaar eerder kwamen de vertegenwoordiging van DHM in het Gildebestuur en de samenwerking tussen het Gild Fryske Mounders en het GVM aan de orde. Daarnaast werden ook de Biotoop en Arbo-wetgeving behandeld, evenals de MKZ-perikelen rondom Molendag.

Nationale Molen- en Gemalendag 2001.

De tweede zaterdag in mei was zoals gebruikelijk weer Molendag. Dit jaar voor het eerst in samenwerking met de Nederlandse Gemalenstichting. Naar aanleiding van het succes staat voor 2002 de tweede Nationale Molen- en Gemalendag gepland.

Een donkere wolk boven deze Molen- en Gemalendag was natuurlijk de MKZ-crisis die, terecht, enkele molens

uitsloot van deelname om zo te voorkomen dat de crisis zich door het molenbezoek zou uitbreiden.

Examens.

Er waren dit jaar 24 examendagen nodig om 86 kandidaten (waaronder 3 watermolenaars) te examineren, hiervan slaagden er 63 (waaronder 2 watermolenaars). Dit geeft een slagingspercentage van 73.2 % (tov 76.3 % in 2000).

Misschien moet de voorselectie (bij het proefexamen) wat secuurder plaats vinden.

De 63 geslaagden kunnen hun diploma in maart in ontvangst nemen tijdens de jaarvergadering van DHM in het Tropenmuseum te Amsterdam.

Bliksemafleidercontrole.

Van Dick Abelskamp ontvingen wij van controleurs Van den Bosch, Jongejan, Koens en Vink 21 controleformulieren. Bij 3 molens was de molenaar (ondanks gemaakte afspraken!) niet aanwezig en kon dus geen fatsoenlijke meting gedaan worden. Jammer.

Publicaties.

In 2001 (de 20e jaargang) werden, zoals gebruikelijk, vier Gildebrieven naar de leden verstuurd. Nummer 3 kwam door eerder genoemde mutaties in de redactie te laat op de mat, nummer 4 was wel op tijd, maar om dezelfde reden nog wat dun. Voor 2002 wordt hierin veel verbetering beloofd.

Helaas is er door de genoemde problemen met de lesstofcommissie in 2001 geen lesstof uitgegeven.

In 2001 is de Hygiënecode uitgegeven, dit in samenwerking met het AKG. Vele molenaars hebben de code inmiddels aangeschaft. Hopelijk wordt de code door iedereen correct gebruikt, zodat niemand door misbruik van anderen uiteindelijk gedupeerd wordt.

Samenwerking met het Gild Fryske Mounders.

Zoals in het vorige jaarverslag was gemeld hebben het Gild en het Gilde een brief naar DHM gestuurd met het verzoek om de overgangperiode een jaar langer te laten duren dan oorspronkelijk afgesproken. DHM was echter te laat met het overleg hierover, waardoor voor de voor-

Zeilmakerij van Neerven bv

opgericht

1925

**van Neerven's
MOLENZEILEN**

'N BEGRIP

VOOR DE MOLENAAR IN

NEDERLAND, BELGIE

EN DUITSLAND

IN KATOEN, WK77 EN

MARLON BOLUS ROOD

D.van Erpstraat 1

5341 AK OSS Nederland

Telefoon 0412-624028

Telefax 0412-627973

Sinds 1925

en najaarsexamens van 2001 de "oude" regeling van kracht was en niet de "overgangsregeling". Het Gilde alsook het Gild waren hier niet gelukkig mee. In het volgende jaarlijks overleg met DHM zal dit zeker aan de orde komen.

Overleg met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Dit jaar is een delegatie van het Gildebestuur op bezoek geweest bij directeur dhr. Asselbergs en mevr. Postma van de RdMz.

Tot en met 2000 is alles financieel verantwoord. De begroting voor 2001 is akkoord. Het Gilde en met name Jos kunnen met een goed rapport naar huis.

Naast de financiële zaken is ook de Arbo aan bod gekomen. De heer Asselbergs is met ons van mening dat de eisen niet mogen doorslaan in situaties die (de beleving van) het monument schaden.

Ook hebben wij de betrokkenheid van vrijwillige molenaars bij restauraties aangekaart. De RdMz heeft dit goed ontvangen en zal dit bij intern overleg aan de orde laten komen.

De Gildesite.

De Gildesite is klaar (voor zover een site klaar is natuurlijk; zo'n site moet blijvend worden aangepast).

Met name Hein en Tim Steinz waren hiermee druk bezig. Het resultaat mag gezien worden en wordt ook gezien; uit alle delen van de wereld, maar vooral uit ons eigen land komen vele (positieve) reacties.

Bezoekt allen: www.vrijwilligemolenaars.nl.

Contactdag voor de afdelingen.

De jaarlijkse contactdag voor de afdelingen vond dit jaar op 3 november plaats in Twello, naast Havekes Mölle en werd bezocht door 47 personen. Waaronder het landelijk bestuur en de afdelingsbesturen (behalve dat van Drenthe!), Boudewijn van Weel van de ledenadministratie, Hub van Erve van de Gildeverzendingen en Jan van

Loenen van de Gildeverzekeringen alsmede de examencommissie en lesstofcommissie waren aanwezig.

De biotoopproblematiek kwam aan de orde. Hein Steinz inventariseerde de biotoop-verantwoordelijkheid per afdeling. Enkele afdelingen zitten op het goede spoor, bij andere afdelingen heeft de trein vertraging en bij sommige moet de trein nog vertrekken. Werk genoeg dus voor Hein, die biotoop in zijn portefeuille heeft.

Tevens kwam de financiële tegemoetkoming aan de afdelingen aan de orde. Er zijn een aantal afdelingen die ieder jaar weer met de grootst mogelijke problemen de begroting rond krijgen. Om hen hierin bij te staan heeft het Gildebestuur de tegemoetkoming aan de afdelingen verbeterd. Wel zijn de afdelingen hiermee (financiële) verantwoording aan het bestuur verschuldigd.

De examencommissie kreeg vragen over een mogelijke klachtenregeling inzake de examinering. Na een discussie is voorgesteld om hiervoor een werkgroep in het leven te roepen.

Pedro heeft vervolgens in aansluiting op zijn verhaal over de opleiding (contactdag 2000) weer een presentatie gegeven over de uitgewerkte bestuursvisie van vorig jaar. Mogelijk wordt ook hiervoor een werkgroep in het leven geroepen.

Evert Smit Biotoopprijs 2001.

Op 13 oktober is aan de burgemeester van de Gemeente Stein de Evert Smit Biotoopprijs 2001 uitgereikt door Gerard Sturkenboom. Dit voor de enorme biotoopverbetering voor de standerdmolen van Urmond. In de verschillende regionale media is hieraan aandacht besteed.

Jaar van de vrijwilliger.

2001 was door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het jaar van de vrijwilliger. Zoals Boudewijn in zijn laatste jaarverslag schreef, schrijf ik over in mijn eerste: De vrijwillige molenaars houden het molenbestand draaiend, hetgeen behalve een interessante hobby ook nog eens een belangrijk aspect van het molenbehoud blijkt te zijn.

Het bestuur vond dat de aandacht, waarvan Boudewijn vond dat daar best eens extra aan mocht worden besteed, niet vanuit het GVM moest komen (wij zijn per slot van rekening zelf de vrijwilligers) maar van anderen. Kennelijk paste de schoen niet zo goed want zoveel extra aandacht hebben we (landelijk gezien in ieder geval) niet echt gehad. Ook weer jammer.

Tot Slot.

Er is voor het komende jaar, waarin het Gilde 30 jaar bestaat, nog voldoende werk voor het Gildebestuur en overige verantwoordelijken te verrichten.

Als de vrijwillige molenaars de molens maar flink laten draaien, dan hoeven we ons daárover alvast geen zorgen te maken.

Mark Dwarswaard, secretaris.

Hou streekeigenschappen in ere!

Marc Crins Molenzeilen

- ☛ *Nieuwe molenzeilen; diverse mogelijkheden.*
- ☛ *Reparaties van uw oude zeilen.*
- ☛ *Lui-matten*
- ☛ *Bil kussens (in zeildoek)*
- ☛ *Andere aanverwante artikelen*

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

paardebloemstraat 28 -- 5953 GV Reuver
tel.: (077) 474 80 33 -- fax: (077) 474 80 34
gsm: (06) 20 94 98 05

WINST EN VERLIESREKENING OVER 2001

Ontvangsten:	Begroot 2001 in guldens	Werkelijk in guldens	Werkelijk in euro's	Begroot 2002 in euro's
Contributies	f 70.000	f 68.461	€ 31.066	€ 31.500
Verzekeringspremies	f 37.000	f 33.629	€ 15.260	€ 17.700
Ontvangen rente	f 1.500	f 1.647	€ 747	€ 680
Entree/verkoop artikelen	f 14.000	f 13.973	€ 6.341	€ 6.350
Opbrengst advertenties	f 2.000	f 1.470	€ 667	€ 900
Subsidie RDMZ		f 22.300	€ 10.119	
	f124.500	f141.480	€64.200	€ 57.130

Uitgaven:	Begroot 2001 in guldens	Werkelijk in guldens	Werkelijk in euro's	Begroot 2002 in euro's
Vergaderkosten	f 3.000	f 3.302	€ 1.498	€ 1.600
Porto, verzendkosten	f 15.000	f 8.151	€ 3.699	€ 6.800
Drukwerk e.d.	f 35.000	f 35.039	€ 15.900	€ 17.000
Kantoorbehoeften	f 500	f 345	€ 157	€ 230
Reiskosten	f 13.000	f 10.721	€ 4.865	€ 6.400
Ledenadministratie	f 500	f 88	€ 40	€ 100
Contactdag	f 3.500	f 2.943	€ 1.335	€ 1.600
Bijdrage aan afdelingen	f 10.000	f 10.000	€ 4.537	€ 9.100
Collectieve WA verzekering	f 3.500	f 2.808	€ 1.274	€ 1.650
Doorbetaling verzekering	f 28.000	f 31.811	€ 14.435	€ 13.000
Telefoonkosten	f 500	f 205	€ 93	€ 225
Kosten i.v.m. verzekering	f 2.000	f 2.559	€ 1.162	€ 900
Representatiekosten	f 500	f 875	€ 397	€ 225
Bliksemafleidercontroles	f 2.000	f 373	€ 169	€ 900
Kosten entreepakket		f 2.774	€ 1.259	€ 960
Watermolenaarscursus	f 1.500	f 151	€ 69	€ 230
Basiscursus	f 20.000	f 15.528	€ 7.046	€ 9.100
Kosten betalingsverkeer	f 800	f 86	€ 39	€ 450
Diversen	f 1.000	f 224	€ 102	€ 450
PR kosten	f 1.500	f 1.725	€ 783	
Instructie promotiemateriaal	f 5.000	f 452	€ 205	€ 3.400
Lesbrieven (watermolen)	f 3.000	f 3.683	€ 1.671	
Onderhoud Website		f 710	€ 322	€ 450
Afschrijving promotiescherm		f 200	€ 91	
Afschrijving computer en printer		f 1.000	€ 454	
Biotoopwacht	f 5.000			€ 2.200
	f 154.800	f 135.753	€ 61.602	€ 76.970

f 30.300 f 5.727 € 2.598 € 19.840

Een vreugdevol bericht

Als ergens in den lande een molen afbrand brengt dat altijd een enigszins teleurgestelde reactie in molenkringen teweeg, in de trant van; "dat is de zoveelste, en nu maar hopen dat hij weer wordt herbouwd". Dat was ook het geval met het afbranden van de Vlietmolen te Lexmond. Nu kunnen we gelukkig mededelen dat de Vlietmolen er weer staat in volle glorie en op 24 mei a.s. officieel weer in gebruik gesteld gaat worden door de commissaris van de provincie Zuid Holland De Heer J. Franssen. Bij deze opening dient zeker een woord van waardering uitgesproken te worden aan het adres van de stichting Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, maar

ook aan de molenmaker die er weer een prachtige wip van heeft gemaakt. Persoonlijk heb ik het genoegen gehad om de timmerman die het interieur er weer in aanbracht aan het werk te zien en het was in één woord gezegd prachtig. We wensen alle betrokkenen geluk met het resultaat met een speciale gelukwens voor de vrijwillige molenaar met vrouw en kinderen om deze molen te gaan bewonen en laten malen. We verwachten dan ook de molen weer dikwijls te zien malen als we hem passeren over de A27 Utrecht/Breda.

Gerrit Pouw

BALANS PER 31 DECEMBER 2001 (in guldens)

Activa	31-12	1-1	Passiva	31-12	1-1
Duurzame middelen:			Schulden:		
Artikelen	3000	3000	Vooruitontv. Contributie	968	35036
Materiaal bliksembeveiliging	100	100	Vooruitontv. Verzekeringen	13598	2907
Kantoormachines	1004	2004	Porti, verzendkosten		3056
Promotiescherm	50	250	Drukwerk e.d.		64
			Reiskosten		1764
Liquide middelen:			Bijdrage aan afdelingen	1160	6104
Girorekening	1982	44118	Contactdag		25
Spaarrekeningen	16299	9535	Bliksemafleidercontroles		443
Girorek. Verzekering	16796	5461	Kosten betalingsverkeer		511
Spaarrek. Verzekering	11065	14724	Kosten HACCP		2996
			Instructiemateriaal	452	
Vorderingen:			Eigen vermogen:		
Opbrengst advertenties	555	660	Fonds ongedekt risico	1975	1975
Uitgeleende gelden:			Biotoopfonds	10103	8103
Cursuscommissie	2665	2665	Weerstandsfonds	25260	19533
	53516	82517		53516	82517

Voorstel tot Statutenwijziging (punt 9 van de agenda)

Toelichting:

De laatste officiële wijziging van de statuten van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars dateert van 1984. Sindsdien zijn er verschillende voorstellen tot wijziging aan de ledenvergadering voorgelegd en goedgekeurd. N.a.v. de wijzigingen m.b.t. de watermolenaarsopleiding (in 1997 goedgekeurd) heeft het bestuur besloten voor een nieuwe statutenwijziging. De notaris heeft bij het uitwerken van de bestaande statuten en de goedgekeurde wijzigingen een aantal nieuwe wijzigingen voorgesteld die het bestuur ter goedkeuring wil voorleggen aan de ledenvergadering op 6 april a.s. Hierna brengen wij deze wijzigingen en aanvullingen onder uw aandacht. De notaris heeft het bestuur geadviseerd de gewijzigde statuten integraal opnieuw te laten vaststellen conform bijgaand concept.

Het bestuur vraagt de algemene ledenvergadering toestemming:

om haar voorzitter te machtigen om de akte te doen verlijden en daarbij toestemming te geven tot het tekenen van alle stukken die daartoe nodig zijn, met inbegrip van de formulieren van de Kamer van Koophandel

Statuten

Naam en zetel

Artikel 1 (ongewijzigd)

1. De vereniging draagt de naam: "Het Gilde van Vrijwillige Molenaars".
2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Amsterdam.

Doel

Artikel 2 (gewijzigd)

1. Het doel van de vereniging is het belang van de molens in Nederland te dienen door een opleiding voor vrijwillig molenaar te verzorgen voor haar leden, die in goede staat verkerende doch buiten bedrijf zijnde, zowel wind- als water (-gedreven), molens willen laten draaien, en het behartigen van de belangen van hen, die deze opleiding volgen, en hen, die na voltooiing van de

opleiding met bepaalde molens willen gaan malen of reeds op bepaalde molens werkzaam zijn, een en ander in de ruimste zin des woords.

2. Zij tracht dit doel onder meer te bereiken door:
 - a. het organiseren van zowel praktijkmogelijkheden als theoretische instructiebijeenkomsten, waarbij kennisoverdracht plaatsvindt door instructeurs;
 - b. het aantrekken en benoemen van instructeurs;
 - c. het begeleiden van hen, die instructie geven, doen geven of anderszins de opleiding verzorgen;
 - d. het begeleiden van hen, die aan de opleiding deelnemen, en het bieden van hulp bij het leggen van de daar toe noodzakelijke contacten;
 - e. het verwerven van reeds bestaand en het opstellen of doen opstellen van nieuw informatiemateriaal het malen met molens betreffende;
 - f. het onderhouden van goede betrekkingen met molen-eigenaren, de diverse op molenbehoud en/of exploitatie gerichte verenigingen, stichtingen, andere instellingen en dergelijke, in het bijzonder de vereniging De Hollandsche Molen;
 - g. in samenwerking met de vereniging De Hollandsche Molen het vaststellen van de exameneisen, het gebruik maken van de diensten van de examencommissie van de vereniging De Hollandsche Molen en het uitbrengen van adviezen ten behoeve van de exameneisen; en
 - h. gebruik maken van alle andere wettige middelen, die het doel van de vereniging kunnen bevorderen.

Duur

Artikel 3 (ongewijzigd)

De vereniging is opgericht op vijftien april negentienhonderdtweeënzeventig en wordt voortgezet voor onbepaalde tijd.

Lidmaatschap

Artikel 4 (gewijzigd)

De vereniging kent de volgende categorieën van lidmaatschap:

- a. ereleden;

- b. leden in opleiding;
- c. gewone leden (geslaagden);
- d. instructeur-vrijwilligers voor windmolens;
- e. instructeur-vakmolenaars voor windmolens;
- f. buitengewone leden;
- g. begunstigde leden;
- h. speciale begunstigde leden;
- i. leden in opleiding voor watergedreven molens;
- j. geslaagde leden voor watergedreven molens;
- k. instructeur-vrijwilligers voor watergedreven molens;
- l. instructeur-vakmolenaars voor watergedreven molens

Omschrijving der leden en buitengewone leden

Leden

Artikel 5 (gewijzigd)

1. Ereleden zijn zij, die daartoe wegens hun buitengewone verdiensten jegens de vereniging door de algemene vergadering, op voorstel van het bestuur, zijn benoemd.
2. Leden in opleiding zijn zij, die door het bestuur zijn toegelaten tot de in artikel 2, lid 1, bedoelde opleiding tot vrijwillig molenaar.
3. Gewone leden zijn zij, die het getuigschrift als bedoeld in artikel 8 hebben behaald.
4. Instructeur-vrijwilligers voor windmolens zijn zij, die zich bereid verklaard hebben de leden in opleiding voor windmolenaar op regelmatige tijden instructie te geven en als zodanig door het bestuur zijn aangesteld.
5. Instructeur-vakmolenaars voor windmolens zijn zij, die zich bereid verklaard hebben instructie te geven aan de leden in opleiding voor windmolenaar en tevens beroepsmatig op windmolens werkzaam zijn of eertijds zijn geweest. Ook zij worden door het bestuur als zodanig aangesteld.
6. Buitengewone leden zijn zij, die door het bestuur zijn aangesteld tot instructeur-vakmolenaar voor windmolens, instructeur-vakmolenaars voor watergedreven molens en zij die als examinerator door De Hollandsche Molen zijn benoemd.
7. Leden in opleiding voor watergedreven molens zijn zij, die de opleiding voor watergedreven molens volgen.
8. Instructeur-vrijwilligers voor watergedreven molens zijn zij, die zich bereid verklaard hebben de leden in opleiding voor watergedreven molens op regelmatige tijden instructie te geven en als zodanig door het bestuur zijn aangesteld.
9. Instructeur-vakmolenaars voor watergedreven molens zijn zij, die als beroep het vak van molenaar uitoefenen, eventueel in deeltijd, en die bereid zijn instructie te geven aan de leden in opleiding voor watergedreven molens. Ook zij worden door het bestuur als zodanig aangesteld.

Begunstigende leden (donateurs)

Artikel 5a (gewijzigd)

1. Begunstigende leden (donateurs) zijn zij, die door het bestuur als donateur zijn toegelaten.
Het bestuur is bevoegd het donateurschap door schriftelijke opzegging te beëindigen.
2. Donateurs zijn verplicht jaarlijks aan de vereniging een geldelijke bijdrage te verlenen, waarvan de minimale omvang door de algemene ledenvergadering wordt vastgesteld.
3. Donateurs hebben uitsluitend het recht om de algemene ledenvergadering bij te wonen. Zij hebben daarin geen stemrecht, maar wel het recht om het woord te voeren.
4. De vereniging kent twee categorieën begunstigende leden, te weten:
 - a. gewone begunstigende leden en
 - b. speciale begunstigende leden (speciale begunstigende leden volgen niet de opleiding tot vrijwillig molenaar, doch ontvangen alle lesstof en informatie)

Contributies

Artikel 6 (gewijzigd)

1. Alle leden, met uitzondering van die genoemd in artikel 4, onder a. (ereleden), onder e. (instructeur-vakmolenaars voor windmolens), onder f. (buitengewone leden) en onder l. (instructeur-vakmolenaars voor watergedreven molens), betalen een door de algemene ledenvergadering vastgesteld bedrag als contributie aan de vereniging.
2. Voor het regelmatig aanpassen van de contributie vanwege inflatie kan het bestuur de ledenvergadering om een machtiging vragen.

Beëindiging lidmaatschap

Artikel 7 (ongewijzigd)

1. Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid of door de vereniging, overlijden van het lid of door ontzetting.
2. Opzegging door het lid geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan het bestuur, tenminste twee maanden voor het einde van het lopende verenigingsjaar. De secretaris is verplicht de ontvangst schriftelijk te bevestigen.
3. Ontzetting van leden geschiedt door het bestuur. Leden in opleiding worden slechts dan ontzet als dit vergezeld gaat van een advies, uitgebracht door een der afdelingsbesturen.
4. Ontzetting heeft plaats op gronden bij het huishoudelijk reglement vast te stellen. Van de beslissing tot ontzetting staat beroep open op de algemene vergadering, die alsdan de beslissing neemt.

Getuigschrift

Artikel 8 (ongewijzigd)

De opleiding, bedoeld in artikel 2, lid 1, wordt afgesloten met een examen, af te nemen op basis van de exameneisen van de vereniging De Hollandsche Molen. Aan hen, die het examen met goed gevolg hebben afgelegd, wordt door de vereniging De Hollandsche Molen een getuigschrift uitgereikt.

Algemene ledenvergaderingen/uitoefenen stemrecht (volledig herzien)

Artikel 9a

De algemene ledenvergaderingen worden gehouden binnen Nederland.

Artikel 9b

1. Toegang tot de algemene ledenvergadering hebben de leden die niet geschorst zijn, de donateurs alsmede degenen, die daartoe door het bestuur en/of de algemene ledenvergadering zijn uitgenodigd. Een geschorst lid heeft toegang tot de vergadering waarin het besluit tot zijn schorsing wordt behandeld, en is bevoegd daarover dan het woord te voeren.
2. Met uitzondering van geschorste leden hebben navolgende leden ieder lid één stem in de algemene ledenvergadering: ereleden, leden in opleiding, gewone leden, en vakmolenaar-instructeurs. Andere leden hebben een adviserende stem. Ieder stemgerechtigd lid kan aan een andere stemgerechtigde schriftelijk volmacht verlenen tot het uitbrengen van zijn stem.
Een stemgerechtigde kan voor ten hoogste twee personen als gevolmachtigde optreden.
3. Een eenstemmig besluit van alle stemgerechtigde leden, ook al zijn zij niet in vergadering bijeen, heeft, mits met voorkennis van het bestuur genomen, dezelfde kracht als een besluit van de algemene ledenvergadering. Dit besluit kan ook schriftelijk tot stand komen.
4. De voorzitter bepaalt de wijze waarop de stemmingen in de algemene ledenvergadering worden gehouden. Over personen wordt in alle gevallen schriftelijk gestemd.
5. Alle besluiten waaromtrent bij de wet of bij deze statuten geen grotere meerderheid is voorgeschreven, wor-

den genomen bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

Bij staking van stemmen over zaken is het voorstel verworpen. Staken de stemmen bij verkiezing van personen, dan beslist het lot. Indien bij verkiezing tussen meer dan twee personen door niemand een volstreekte meerderheid is verkregen, wordt herstemd tussen de twee personen, die het grootste aantal stemmen kregen, zo nodig na tussenstemming.

Artikel 9c

1. De algemene ledenvergaderingen worden geleid door de voorzitter of, bij diens afwezigheid, de vicevoorzitter of indien ook afwezig, door het oudste aanwezige bestuurslid. Zijn geen bestuursleden aanwezig, dan voorziet de vergadering zelf in haar leiding.
2. Het door de voorzitter ter algemene ledenvergadering uitgesproken oordeel omtrent de uitslag van een stemming, is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit, voor zover werd gestemd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel. Wordt echter onmiddellijk na het uitspreken van het oordeel van de voorzitter de juistheid daarvan betwist, dan vindt een nieuwe stemming plaats, indien de meerderheid van de vergadering of, indien de oorspronkelijke stemming niet hoofdelijk of schriftelijk geschiedde, een stemgerechtigde aanwezige dit verlangt. Door deze nieuwe stemming vervallen de rechtsgevolgen van de oorspronkelijke stemming.
3. Van het ter algemene ledenvergadering verhandelde worden notulen gehouden door de secretaris of door een door de voorzitter aangewezen persoon. Deze notulen worden in dezelfde of in de eerstvolgende algemene ledenvergadering vastgesteld en ten blijke daarvan door de voorzitter en de secretaris van die vergadering ondertekend.

Artikel 9d

1. Het boekjaar van de vereniging is gelijk aan het kalenderjaar. Jaarlijks wordt ten minste één algemene ledenvergadering gehouden en wel binnen zes maanden na afloop van het boekjaar, behoudens verlenging van deze termijn door de algemene ledenvergadering. In deze algemene ledenvergadering brengt het bestuur zijn jaarverslag uit over de gang van zaken in de vereniging en over het gevoerde beleid. Het legt de balans en de staat van baten en lasten met een toelichting ter goedkeuring aan de algemene ledenvergadering over. Deze stukken worden ondertekend door de bestuursleden; ontbreekt de ondertekening van een of meer hunner, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt. Na verloop van de termijn kan ieder lid in rechte vorderen van de gezamenlijke bestuurders dat zij deze verplichtingen nakomen.
2. Wordt omtrent de getrouwheid van de stukken bedoeld in het vorige lid aan de algemene ledenvergadering niet overgelegd een verklaring afkomstig van een accountant als bedoeld in artikel 2:393 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek, dan benoemt de algemene ledenvergadering, jaarlijks, een commissie van ten minste twee leden die geen deel van het bestuur mogen uitmaken.
3. Het bestuur is verplicht aan de commissie ten behoeve van haar onderzoek alle door haar gevraagde inlichtingen te verschaffen, haar desgewenst de kas en de waarden te tonen en inzage in de boeken en bescheiden van de vereniging te geven.
4. De commissie onderzoekt de in lid 1 en lid 3 bedoelde stukken.
5. Vergt dit onderzoek naar het oordeel van de commissie bijzondere boekhoudkundige kennis, dan kan zij zich op kosten van de vereniging door een deskundige doen bijstaan. De commissie brengt aan de algemene ledenvergadering verslag van haar bevindingen uit.

Artikel 9e

1. Algemene ledenvergaderingen worden door het

bestuur bijeengeroepen zo dikwijls het dit wenselijk oordeelt of daartoe op grond van de wet verplicht is.

2. Op schriftelijk verzoek van ten minste één/tiende gedeelte van de stemgerechtigde leden is het bestuur verplicht tot het bijeenroepen van een algemene ledenvergadering, te houden binnen vier weken na indienen van het verzoek. Indien aan het verzoek binnen veertien dagen geen gevolg is gegeven, kunnen de verzoekers zelf tot de bijeenroeping van de algemene ledenvergadering overgaan op de wijze als in lid 3 bepaald of door middel van een advertentie in ten minste één in Nederland veel gelezen dagblad. De verzoekers kunnen alsdan anderen dan bestuursleden belasten met de leiding van de vergadering en het opstellen van de notulen.
3. De bijeenroeping van de algemene ledenvergadering geschiedt door schriftelijk mededeling van de stemgerechtigden op een termijn van ten minste zeven dagen. Bij de oproeping worden de te behandelen onderwerpen vermeld.

Inkomsten

Artikel 10 (gewijzigd)

De inkomsten van de vereniging bestaan uit contributies der leden, donateursbijdragen, erfstellingen, legaten, schenkingen en toevallige baten.

Bestuur

Artikel 11 (volledig herzien)

1. Het bestuur bestaat uit een oneven aantal van ten minste drie en ten hoogste zeven natuurlijke personen, die uit hun midden een vicevoorzitter, een secretaris en een penningmeester aanwijzen. De voorzitter wordt als zodanig gekozen door de stemgerechtigde leden.
2. De bestuursleden worden door de algemene ledenvergadering benoemd uit de leden van de vereniging. De algemene ledenvergadering stelt het aantal bestuursleden vast.
3. Bestuursleden kunnen te allen tijde onder opgaaf van redenen door de algemene ledenvergadering worden geschorst en ontslagen. De algemene ledenvergadering besluit tot schorsing of ontslag met een meerderheid van twee/derde van de uitgebrachte stemmen.
4. De schorsing eindigt wanneer de algemene ledenvergadering niet binnen drie maanden daarna tot ontslag heeft besloten. Het geschorste bestuurslid wordt in de gelegenheid gesteld zich in de algemene ledenvergadering te verantwoorden en kan zich daarbij door een raadsman doen bijstaan.
5. Bestuursleden worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Onder een jaar wordt te dezen verstaan de periode tussen twee opeenvolgende jaarlijkse algemene ledenvergaderingen. De bestuursleden treden af volgens een door het bestuur op te maken rooster. Een volgens het rooster aftredend bestuurslid is tweemaal onmiddellijk herbenoembaar.
6. Indien het aantal bestuursleden beneden het in lid 1 vermelde minimum is gedaald, blijft het bestuur niettemin bevoegd. Het bestuur is verplicht zo spoedig mogelijk een algemene ledenvergadering te beleggen, waarin de voorziening in de vacature(s) aan de orde komt.
7. Op vergaderingen en de besluitvorming van het bestuur is het bepaalde in artikel 9 leden a. tot en met d. zoveel mogelijk van toepassing.
8. De vereniging De Hollandsche Molen is gerechtigd een der leden van haar dagelijks bestuur deel te laten uitmaken van het bestuur van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars (echter zonder stemrecht), indien eerstgenoemde vereniging op haar beurt een der bestuursleden van het Gilde toelaat tot het lidmaatschap van het algemeen bestuur van de vereniging De Hollandsche Molen. Bedoelde bestuursfuncties mogen niet door een en dezelfde persoon worden vervuld.

Bevoegdheden bestuur

Artikel 12 (volledig herzien)

1. Het bestuur is belast met besturen van de vereniging.
2. Het bestuur is, met voorafgaande goedkeuring van de algemene ledenvergadering, bevoegd te besluiten van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding of bezwaring van registergoederen.
3. Het bestuur is niet bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de vereniging zich als borg hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een ander verbindt.
4. Rechtshandelingen, welke aan de vereniging geldelijke verplichtingen opleggen, die een bedrag van tweehonderdvijftig euro (€ 250,-) te boven gaan, worden slechts verricht na door meerderheid van bestuur verleende toestemming.

Vertegenwoordiging

Artikel 13 (volledig herzien)

1. Het bestuur vertegenwoordigt de vereniging.
2. De vertegenwoordigingsbevoegdheid komt mede toe aan de voorzitter tezamen met de secretaris of de penningmeester, dan wel de secretaris tezamen met de penningmeester.
3. Het bestuur kan zich door een schriftelijk gemachtigde doen vertegenwoordigen.

Opleidingsraad

Artikel 14 (wijziging)

1. Teneinde het bestuur van advies te dienen over de opzet van de opleiding, de geschiktheid van leden in opleiding voor deelname aan de molenaarsopleiding en over andere opleidingsaangelegenheden wordt een opleidingsraad ingesteld.
2. (ongewijzigd)
De samenstelling en werkwijze van deze raad worden nader geregeld in het huishoudelijk reglement

Reglementen

Artikel 15 (volledig herzien)

1. De algemene ledenvergadering kan een of meer (huishoudelijke) reglementen vaststellen en wijzigen, waarin onderwerpen worden geregeld waarin door deze statuten niet of niet volledig wordt voorzien, of waarvan de regeling de algemene ledenvergadering gewenst voorkomt.
2. Een door de algemene vergadering vast te stellen huishoudelijk reglement geeft in ieder geval nadere regels omtrent de in artikel 7 bedoelde ontzetting, omtrent contributies, de algemene vergadering, alsmede de samenstelling en werkwijze van de opleidingsraad.
3. Een reglement mag geen bepalingen bevatten, die strijdig zijn met de wet of met deze statuten.
4. Op besluiten tot vaststelling en tot wijziging van een reglement is het bepaalde in artikel 17 leden 1, 2 en 5 van overeenkomstige toepassing.

Verenigingsjaar

Artikel 16 (ongewijzigd)

1. Het verenigingsjaar valt samen met het kalenderjaar.
2. Het eerste verenigingsjaar loopt van de dag van aanvang van de vereniging tot en met eenendertig december negentienhonderd tweeënzeventig.

Statutenwijziging

Artikel 17 (volledig herzien)

1. Wijziging van de statuten kan slechts plaatshebben door een besluit van de algemene ledenvergadering, waartoe is opgeroepen met de mededeling dat aldaar wijziging van de statuten zal worden voorgesteld.
2. Zij, die de oproeping tot de algemene ledenvergadering ter behandeling van een voorstel tot statutenwijziging hebben gedaan, moeten ten minste vijf dagen voor de

dag van de vergadering een afschrift van dat voorstel, waarin de voorgestelde wijziging woordelijk is opgenomen, op een daartoe geschikte plaats voor de leden ter inzage leggen tot na de afloop van de dag, waarop de vergadering werd gehouden.

3. Tot wijziging van de statuten kan door de algemene ledenvergadering slechts worden besloten met een meerderheid van ten minste twee/derde van het aantal uitgebrachte stemmen.
4. De statutenwijziging treedt eerst in werking nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt. Ieder van de bestuursleden is bevoegd de akte van statutenwijziging te doen verlijden.
5. Het bepaalde in de leden 1 en 2 is niet van toepassing, indien in de algemene ledenvergadering alle stemgerechtigden aanwezig of vertegenwoordigd zijn en het besluit tot statutenwijziging met algemene stemmen wordt overgenomen.
6. De bestuursleden zijn verplicht een authentiek afschrift van de akte van statutenwijziging en een volledige doorlopende tekst van de statuten, zoals deze na de wijziging luiden, neer te leggen ten kantore van het door de Kamer van Koophandel en Fabrieken gehouden register.

Ontbinding en vereffening

Artikel 18 (volledig herzien)

1. Het bepaalde in artikel 17 leden 1, 2, 3 en 5 is van overeenkomstige toepassing op een besluit van de algemene ledenvergadering tot ontbinding van de vereniging.
2. Bij gebreke van het vereiste aantal stemmen kan eerst tot ontbinding worden besloten in een volgende, ten minste acht dagen na de eerste, te houden vergadering, met een meerderheid van twee/derde van het aantal aldan uitgebrachte stemmen.
3. De algemene ledenvergadering stelt bij haar in het vori-

MOLENSTENEN

Molensteenfabriek Van Vugt levert u naar keuze massieve maalstenen of stenen met een zachte uitslag. Ze worden vakkundig afgewerkt, prima gescherpt en goed onder de rij gebracht.

Wij kunnen u ook van dienst zijn met:

- ✓ nieuwe Duitse blauwe stenen;
- ✓ kunst- en sierstenen;
- ✓ het scherpen van molenstenen;
- ✓ deskundige informatie.

Bel voor inlichtingen vrijblijvend met:

H.J.A van Vugt

Molensteenfabriek

Zomereik 10

5682 HH Best (NL)

Tel/Fax: (+31) (0) 499-395454

ge lid bedoelde besluit de bestemming vast voor het batig saldo, en wel zoveel mogelijk in overeenstemming met het doel van de vereniging.

4. De vereffening geschiedt door het bestuur.
5. Na ontbinding blijft de vereniging voortbestaan voor zover dit tot vereffening van haar vermogen nodig is. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van de statuten zoveel mogelijk van kracht. In stukken en aankondigingen die van de vereniging uitgaan, moeten aan haar naam worden toegevoegd de woorden "in liquidatie".
6. De vereffening eindigt op het tijdstip waarop geen aan de vereffenaar bekende baten meer aanwezig zijn.
7. De boeken en bescheiden van de ontbonden vereni-

ging moeten worden bewaard gedurende tien jaren na afloop van de vereffening. Bewaarder is degene die door de vereffenaars als zodanig is aangewezen.

Slotbepaling

Artikel 19 (volledig herzien)

Aan de algemene ledenvergadering komen in de vereniging alle bevoegdheden toe, die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen.

Tevens verzoekt het bestuur om het Huishoudelijk Reglement overeenkomstig de statutenwijziging aan te mogen passen.

Het bestuur

Op reis met Gijs

Paltrok-houtzaagmolen De Eenhoorn aan het Spaarne, Haarlem

Een grijze dag met zwakke zuidwestenwind. Teun en ik zijn vroeg uit de veren en vol verwachting rijden we in een relaxed tempo richting Haarlem. De heldere routebeschrijving voert ons naar het jaagpad langs het Spaarne. Rustig kabbelend water, wandelaars met honden, bruinig winterriet en links staat in het grijze licht De Eenhoorn. Op de makelaar steekt de goudkleurige eenhoorn zijn hooft naar de wind. Handen worden opgestoken door de twee molenaars Jos van Schooten en Joyce Beneker. Het ijzeren hek om de molenwerf staat gastvrij open, aan een mast wappert flauw een blauwe wimpel: iedereen is welkom. Kennismaken met Joyce, een tengerere vrouw in een lichtbruine

overall, ze geeft me een hand, die bij mij de vraag oproept: Kan je dit werk lichamelijk aan? 'Ja,' antwoordt ze vrolijk, 'je bent hier altijd met een stel. Het kruien gaat elektrisch, dat scheelt een stuk.'

De basis van een paltrok

We lopen naar de *ringmuur*, die er nieuw uitziet. Hij is dan ook tijdens de restauratie van '92/'93 vervangen door een rondgaande betonnen balk, waar een muurtje tegenaan is gemetseld. Joyce legt uit dat deze molen in zijn geheel op de wind moet worden gezet. Het is een *onderkruier*, die op houten rollen draait. Het gewicht van de molen rust eigenlijk op een penant die in het midden staat. Het is een gemetseld blok. Daaroverheen kruisen de *kruisbalken* elkaar met daarop de *koning*.

De *koning* is een fors eikenhouten blok, waarvan het bovenste gedeelte rond is (de *pen*), het gedeelte daaronder heet het *kraagstuk*, waar de *schaarstokken* (of *spoorstokken*) als zonnestralen omheen zitten. 'Dat kan je straks zien, als we in de *hel* gaan kijken,' belooft Joyce. Die *schaarstokken* verbinden de houten rollenwagens met het *kraagstuk*. Daaroverheen past de *sleutel- of staartbalk*, omdat deze ter plekke aan de onderzijde is uitgehold. Deze *staartbalk* steekt zo'n drie a vier meter buiten de *overring* en aan het einde ervan vinden we het *kruiad*.

'Hoe noemen jullie deze balk?' vraagt Teun. 'Wij noemen 'm *sleutelbalk*, maar dat is streekgebonden,' zegt Joyce. Aan weerszijden van deze *sleutelbalk* ligt een *kotbalk* op de *overring*, hierop staan de *kot- of vierkantstijlen*. Ook vinden we hier de *kotvloerbalken* waarop de *kotvloer* ligt. Door middel van luiken ontstaat er een ruimte waar het zaagsel terecht komt. 'Vroeger moest de *kotjongen* vegen, maar als ze daar niemand voor hadden, werd de molen dwars op de wind gezet, de luiken er allemaal uitgehaald en vloep de wind blies het zaagsel zo weg!' Joyce maakt

De paltrok de Eenhoorn aan de rivier Het Spaarne, na jaren stilstand weer tot leven gebracht door vrijwillige molenaars.

In de *hel* vol spinnen zijn de *spoorstokken* duidelijk te zien.

een snelle beweging met haar hand. 'Wij hogen hier de werf op met zaagsel, omdat we geen zand hebben.'

Ze wijst op een aantal schuine balken, die de *sleestelling* (zaagvloer) ondersteunen, waar deze enkele meters buiten de overring doorloopt. 'Weten jullie hoe deze balken heten? Het heeft te maken met een dier.' We denken na, nee het zijn geen korbelen. 'Een *beerstut*,' helpt Joyce ons. 'Vaak worden onderdelen genoemd naar dieren. Ze wijst ons vervolgens op de rollen, terwijl we nog steeds naast de ringmuur onder de sleestelling staan, 'kijk, de ringmuur heeft een diameter van 9 meter, maar toch zijn er maar 44 houten rollen' Ze wijst naar de *dammen* tussen de rollen, waar de schaarstokken aan vast zitten. 'Waarom zijn het er maar zo weinig?' vraagt ze. Omdat het gewicht niet op de rollen rust, denk ik en dat is goed. Op tekeningen kun je namelijk zien, dat op de koning met grote opzetwippen de verticale *koningsstijl* staat, waarop horizontaal de *koningsbalk* rust. Deze constructie draagt het grootste gewicht van de molen. (Zie: lesboek H5.9.3, Kruiwerk van een paltrok, p.107-108.)

Hopeloze biotoop?

Als we van de molen aflopen, kunnen we zien dat Jos vanaf het *schavot* met een stok het end naar beneden haalt, waar een witte plastic kerstman ons herinnert aan de decembermaand. Joyce wijst naar de grote bomen, die in de buurt staan en merkt op dat de biotoop niet ideaal is. Wel staat De Eenhoorn, zoals iedere houtzaagmolen aan open water, waarover de aanvoer van hout kan plaatsvinden. Vroeger hadden ze achter de molen een schuur voor houtopslag, maar die is afgebroken. Ook de elektrische houtzagerij is verdwenen. Het hout ligt nu verspreid over de werf. Zo opgestapeld en afgedekt dat de wind er tussendoor kan waaien. We zien dat er een aantal huizen in aanbouw zijn. Vinden jullie dat niet vervelend, zo dicht bij de molen? vraagt ik. 'Voor de windvang wel, maar voor de sociale controle is het beter, dat er huizen staan,' zegt Joyce en vertelt, dat er wel eens jongeren in de molen waren geweest. Ze hadden alleen de frisdrank gestolen en het zwanennest bekogeld met blokjes hout. In het riet zien we een plek waar zwanen in het voorjaar beschut kunnen broeden. 'Waarschijnlijk is er dit jaar geen nest,' zegt ze, 'een loslopende hond heeft van de winter een zwaan doodgebeten. Achter die plek is een vijver gelegen, het *balkengat* of de *houthaven*. De bodem ligt vol met stammen. Joyce loopt naar het botenhuis, waar ze een platte boot (*penterbak*) hebben liggen. In de boot zijn een lier en een *penter* aanwezig om de stammen omhoog te halen. Ik maak kennis met Jos, de eerste molenaar, die ondertussen naar beneden is gekomen. 'In het Spaarne ligt een sleepelling, waarover de balken naar de molen getrokken kunnen worden,' vertelt hij als Teun ernaar vraagt.

Stichting Molens Zuid-Kennemerland

Jos vertelt enthousiast over de nieuwe werkplaats die de stichting tot haar beschikking heeft gekregen. Eerst zaten ze in het centrum van Haarlem. Ze plegen met een hele groep handige mensen onderhoud aan molens die eigendom zijn van de stichting. Dit zijn, onder andere De Vijfhuizenmolen en De Hommel aan de Molenplas. 'We doen alles zelf,' vertelt Jos. Zo besparen ze veel geld. Op dit moment is hij met de wederopbouw van de Adriaan bezig in het centrum van Haarlem. Een korenmolen op een steen onderbouw, waarvan een eigengebouwd schaalmodel in de werkplaats staat. Achter de Eenhoorn zien we een mooi houten hekje, dat afsteekt bij het grijze ijzeren hek. 'Daarachter komt onze molenaarshut,' zegt Jos. 'Daar zijn we blij mee, want nu kunnen we ons 's winters nergens een beetje warmen.' Toen er op een gegeven moment vijftig Friese molenaars onaangekondigd voor het hek stonden, was het koffiezetapparaat bevroren. 'De molen zelf is eigendom van de gemeente Haarlem,' vertelt Jos. Een apart geluid, hij kijkt om zich heen en zegt: 'kruierend ijs,' in het balkengat bewegen inderdaad ijschotsen.

Geschiedenis

In een boekje en folder staat de geschiedenis, de opbouw en de werking van de Eenhoorn beschreven. Het boekje is te koop, de folder krijg je. Een aantal wetenswaardigheden: De Eenhoorn is omstreeks 1640 gebouwd. Meestal waren paltrokken niet zo groot, omdat de hele molen op de wind moest worden gezet. Deze paltrok heeft een vlucht van 20,40 meter. Rond 1592 heeft Cornelis Cornelisz. Van Uitgeest het principe van een houtzaagmolen op windkracht ontdekt en toegepast. Voor die tijd werd er met de hand gezaagd. Dat kostte enorm veel tijd en mankracht. Aangezien er veel gezaagd hout nodig was voor de scheepsbouw was het een grote uitvinding. Cornelisz. heeft de krukas gecombineerd met het gaande werk van een molen, zodat de draaiende beweging van wienenkruis, bovenas en bovenwiel overgebracht op het varkenswiel, omgezet werd in een op-en-neergaande beweging. Op die manier konden de zaagramen hun werk doen. Deze uitvinding, waar octrooi op werd verleend, was een groot succes. Er werden veel houtzaagmolens gebouwd: aan de Zaan, in Amsterdam, Dordrecht en rond Haarlem. De Eenhoorn werd waarschijnlijk herbouwd in 1770. Tot 1924 heeft ze als houtzaagmolen gedraaid en is in 1927 gekocht door Vereniging de Hollandsche Molen. In 1963 werd de gemeente Haarlem de nieuwe eigenaar. In de loop der jaren hebben er verschillende restauraties plaats gevonden. Vanaf 1984 ontfermde Stichting Zuid-Kennemerland zich over de molen. De laatste restauratie was in 1992/93, toen is er een waslijst aan onderdelen vervangen.

Een luik naar de hel en pannenkoeken boven

Eerst doet Joyce een luik open dat in de kotvloer verzonken ligt. Je kunt zo de schaarstokken zien zitten en afdalen in de hel. *De hel?* 'Ja, omdat je er niks te zoeken hebt,' zegt Joyce. Ik steek veiligheidshalve alleen m'n hoofd erin en zie in het duister de rollen zwart afsteken tegen het zwakke licht van buiten. Een hele ervaring. Op deze vloer zie ik de aandrijving voor het elektrische kruien met daarachter het kruiwiel.

Daarna klimmen we een trapje op en komen via de *achtergrond* op de zaagvloer. Oorspronkelijk was de Eenhoorn een vierslagsmolen met vier zaagramen, maar nu zijn er nog drie in gebruik. Het vierde raam ligt boven. Om de molen goed in evenwicht te houden zijn er zware keien en gegoten lood als extra verzwaring in aangebracht en doet dienst als *pomp-raam*. Want een molen met een vierslags krukas zou nooit of heel moeilijk op gang komen zonder dat vierde (*pomp*)raam'. Deze molen heeft de allermeeeste smeerpunten,' vertelt Jos. We zien twee zaagramen, waar hout in zit vast gewigd. Het derde raam heeft geen *zaagslede*. Dit *schulp-raam* wordt gebruikt om gezaagde planken van hun bast te ontdoen. Joyce laat het luik in de zaagvloer zien, waardoor de planken naar beneden worden

Hier kan men zonder meer stellen "van dik hout zaagt men planken".

getransporteerd. Voor alle duidelijkheid: aan het zaagraam zit een *wiifelaar* of *kolderstok*, die de verbinding vormt met de *krukas* boven. Jos wijst ons verder op het *krabbelwerk*. Door middel van een arm via het zaagraam wordt de *krabbelstok* omhoog gehaald, deze trekt door de *krabbeelaar* het grote *krabbelrad* één of meer tandjes naar voren en brengt zo de stam op de zaagslee in beweging. Dit systeem is ook aanwezig in de twee *winderijen*. Er is er één voor de kraan, waarmee je stammen naar boven kunt trekken en één voor het achteruit trekken van de zaagsleden. Als er een spijker in het hout zit, dan zet je eerst het *krabbelwerk* stil door aan een touw te trekken, dat bij het buitenste zaagraam hangt. Daarna trek je aan het vangtouw, waardoor de *knevel* (een dwarshoutje in het vangtouw) onder de vloer in een keep blijft hangen. ⁽¹⁾ Het vangtouw zit vast aan de vangbalk, maar daar is nog een vangtouw aangebracht dat naar buiten gaat door een gat in het beschot naar het schavot. Met dat touw kun je de molen stilzetten, als je de zeilen voorlegt of wegrolt.

'Ga maar naar boven,' zegt Joyce. We klimmen de trap op, boven brandt licht. Er is een plank aangebracht tegen het beschot, waar een grote kei op ligt met een touw eromheen. 'Dat is ons lekentouwtje,' zegt ze. Als we die laten hangen kun je niks beginnen met de molen. Dan is de vang aangeregen. We zien de aparte binnenvang, dus zonder duim of haak, maar een sleutelvormig gat in de vloer waarop we staan. Gerommel, Jos spant de molen in. Toch maar proberen, ook al staat er weinig wind. Daarna trakteert hij op pannenkoeken en verdwijnt naar molen de Adriaan. Er valt veel te zien om ons heen. Onder de koningsbalk is een extra balk het *sleutelstuk* (*brasem*) aangebracht toen de molen verzakt was en veel te zwaar kruidde. Het aanbrengen van een sleutelstuk bleek toen voor de Eenhoorn een betere oplossing dan het verder aanslaan of vernieuwen van de opzetwiggen onder de koningsstijl.

Zo'n uitvoering van het lekentouwtje kom je zeer zeker niet overal tegen.

Het hier getoonde varkenswiel is het krukwiél van de Eenhoorn, direct aangedreven door het bovenwiel.

Boven deze balk zit nog een tweede koningsbalk.
⁽¹⁾ zie lesboek, H6, p.99, systeem B)

Stekelvarken

De kapzolder herbergt een aantal bijzonderheden. Joyce vertelt ons over de *Vlaamse blokvang*, die uit vier vangstukken bestaat, die deels doorlopende maanijzers hebben en deels kunnen scharnieren. Het sabelijzer gaat over in het *sabelhout*. Er moet namelijk een flinke afstand overbrugd worden naar de vangbalk.

'Daar is het *varkenswiel* of *sterrewiel*,' wijst Joyce, 'de kammen steken als bij een stekelvarken naar buiten, vandaar dat woord.' We zien dat de kammen van het varkenswiel in de kammen van het bovenwiel grijpen. De krukas, uit 1776, is met de hand gesmeed, vertelt ze verder. Het varkenswiel is met vulhout op de krukas bevestigd. Joyce wijst naar de kap, 'er zijn vier kapspanten,' zegt ze, 'dat is bijzonder.' Ondertussen lopen we naar de voorzijde en terwijl Joyce op de windpeluw zit, vertelt ze wanneer deze hobby begonnen is. Zo'n 10, 11 jaar geleden begon ze met het verzamelen van ansichtkaarten van molens, kreeg het rode boekje (van de Hollandsche molen) in handen en fietste de omgeving van Haarlem af langs allerlei molens. Zo werd ze door de molenaar van molen de Veer naar de Stichting gestuurd, bezocht ze de werkplaats op woensdagavond en ging op een zaterdag naar de Eenhoorn kijken. De zaterdag erop, mocht ze in een oude overall meehelpen en sindsdien is ze hier vaak te vinden. Ondertussen heeft Joyce de opleiding gedaan tegelijkertijd met de opleiding van apothekersassistente. 'Heel verschillende opleidingen waren dat!' Hoe vinden je collega's in de apotheek, dat je molenaar bent? 'Ze vinden het heel speciaal,' zegt Joyce. Vervolgens dalen we de trappen weer af. Teun en ik helpen, zonder van het schavot af te vallen, om de zeilen netjes op te rollen en met een flinke zwaai achter de klampen te slaan en vast te knopen. Uiteindelijk zet Joyce het laatste end vast met een korte ketting aan de borstnaald. 'Gaan jullie mee?' Na een kort bezoek aan de werkplaats bedanken we Joyce hartelijk voor haar uitleg en gastvrijheid.

Aanbevolen literatuur:

G.J. Pouw e.a., *Nieuw Utrechts molenboek*, 'Houtzaagmolens': p. 92-112.
H.A. Visser, *Zwaaiende wieken*, 'De houtzaagmolens', p.77-86.
F.Stokhuyzen, *Molens*, 'De Paltrok molen', p.53-61.
G. de Vries, *Een besonder Creckwerk*, Uitgeest, 1986.
Basisopleiding Vrijwillig Molenaar, H. 5.3 'De paltrok', p.43-48

Korenmolen de Zandhaas als memory-spel

Afgelopen jaar heeft de Stichting Korenmolen de Zandhaas een memory-spel uitgegeven als tastbare herinnering aan het tienjarig bestaan van de stichting in 2001. Het spel heet *Lepus Davuricus*, volgens de verklarende woordenlijst die bij de spelregels is afgedrukt betekent dit niet iets engs maar gewoon de Latijnse naam voor zandhaas, oftewel witte haas of heilhaas.

Als scheldnaam voor infanteristen schijnt het ook bruikbaar te zijn. Het spel wordt geleverd in een fraai blikje, is voorzien van een bijsluiter met de spelregels en een verklarende woordenlijst. De kaartjes zijn van dik stevig spul (net als legpuzzels) en bedrukt met zeer fraaie foto's. Alleen die fraaie foto's rechtvaardigen de aankoop al, laat staan de uren ontspanning en pret die ermee te beleven zijn. De kaartjes hebben een vrij nostalgische uitvoering, het doet een beetje denken aan de aap-noot-mies-plaatjes. Erg leuk.

Lepus Davuricus is tegen betaling van € 10,- verkrijgbaar in de molenwinkel van korenmolen de Zandhaas te Santpoort en te bestellen door € 11,- over te maken op: postbankrekening 2306480 ten name van ambachtelijk molenaar Jos Kors te Stompvetoren. Na ontvangst wordt het spelletje u toegestuurd.

's Lands wijs, 's Lands Eer 2

Hierbij een reactie op het artikel: " 's Lands wijs, 's lands eer"

Johan Straver uit Dussen (de zoon van molenmaker Straver) stelt in zijn artikel dat het woord op- en afzeilen behoort tot de moderne molentaal. Hij vraagt waar deze (volgens hem) aparte term vandaan komt. In een reactie van de redactie volgt er geen duidelijk antwoord of dit een aparte (moderne) term is. Wel volgt een waardevol betoog om streekeigen benamingen te blijven gebruiken en over te dragen. Ik vraag me persoonlijk af of de term op- en afzeilen een moderne term is. Hier in Midden-Brabant waar ik mijn opleiding volgde wordt er door iedereen de term op- en afzeilen gebruikt. De term in- en uit-spannen is hier vreemd en ik denk zelf dat dit een poldermolenaarsterm is. Deze term hoort ook zeker toe aan de speciale molentaal in het Land van Heusden en Altena. Zo hebben de (vrijwillige) molenaars in Altena het niet over het vangen van de molen maar over houwten. Je staat raar te kijken als er wordt gezegd: "Sven houwten em mar".

Met de opmerking van de redactie om de streekeigen taal (en ook gewoonten) te behouden ben ik het helemaal eens. Gelukkig wordt er in Brabant tijdens de theorielessen aandacht besteed aan de Brabantse termen. Instructeur en vrijwillig molenaar Jan Scheirs geeft aan leerlingen in opleiding duidelijk de streekeigen benamingen aan en vraagt om deze zoveel mogelijk te gebruiken en over te dragen. Sommige woorden zijn helaas al bijna vergeten zoals: zweerden / schoren en de praam / de vang. Bekende Brabantse termen die nog wel worden gebruikt zijn: billen i.p.v. scherpen en leg de zeilen maar op het keurdje (koordje) i.p.v. duikers voorleggen. Wijlen Jan Kurver schreef vaak in zijn weerrubriek in de Gildebrieff: de molen draait/maakt met twee schuintjes. Een term die bijvoorbeeld onbekend is in het Brabantse !

Ook op het proefexamen afgenomen door leden van de afdeling Noord-Brabant wordt er specifiek naar de streekeigen termen gevraagd. We mogen in Brabant van geluk spreken dat vele streekeigen benamingen nog opgetekend zijn uit de mond van ex-vakmolenaars. Jan Scheirs uit Hilvarenbeek heeft nog vele vakmolenaars gesproken en deze termen vastgelegd. Ook Ton Meesters uit Breda heeft met name in West-Brabant vele specifieke termen genoteerd. Wijlen molenaar Gerrit Hereigers van de standermolen in Zundert sprak niet van een brasem maar van de tafel. In de grensstreek vaak Belgische invloeden.

Zo sprak wijlen molenaar Jef Jacoba uit Retie (België) over zeilen minderen: "korten". Duikers voorleggen heette bij hem: "op lits korten". In het Land van Heusden en Altena ook specifieke termen. Ik hoop dat de heer Jan den Besten, als kenner van het Altenase molenleven, zijn reactie op dit artikel wil geven ! Tenens de vraag hoe andere afdelingen van het Gilde met deze zaak omgaan. Graag een reactie. Tot slot: met betrekking tot de wiekstanden geldt er ook een streekeigen gebruik. Als de molen hier in Midden-Brabant komend staat dan staat de molen in de rouw. Dus niet in de vreugd zoals elders.

De molenaars in het Land van Cuijk hebben onlangs besloten een richtlijn aan te houden. Een zeer interessant stuk in hun lijfblad "de Molenvriend" vraagt om medewerking van iedereen. Als een (vrijwillig) molenaar komt te overlijden staan ALLE molens in dit deel van Oost-Brabant in de rouw. Een initiatief dat navolging verdient !

Met vriendelijke groet,

Bart Hoofs
Hilvarenbeek

Slijtlijnen en slijtage

In de Gildebrief van December stond een opmerking over het al of niet aanbrengen van slijtlijnen, bij mij beter bekend als bokkepoten of slingerkoorden. Deze zouden overbodig zijn daar ze bijna onverslijtbaar zijn.

Nu les ik op een poldermolen, die nogal dikwijls voor de polder maalt en daarbij een behoorlijk aantal enden per minuut maakt. Tijdens het passeren van de wieken langs de romp gaan de zeilen nogal eens behoorlijk te keer. De bokkepoten is dit ook goed aan te zien en dienen binnen afzienbare tijd zeker vervangen te worden. Zelfs de achterzomen vertonen duidelijke slijtage op de plaats waar ze altijd omheen liggen !!!

Thon Stoffelen.

Deze bokkepoot ziet er nogal pluizig uit, en het is niet de enige.

Ere wie ere toekomt

Geachte molenvrienden,
Vanaf September 2000 zijn wij voor onze opleiding naar molen "de Vooruitgang" te Oeffelt (Oost-Brabant) gegaan. We waren erg nieuwsgierig na de positieve verhalen die we gehoord hadden in het molenland. Al snel was ons duidelijk dat de beide "heren" Theo van Bergen en John Houben veel vakkennis in huis hadden om ons beide de fijne kneepjes van het vak te leren. Vele Zaterdagen werden van 09.00 tot 12.00 uur bezocht om lessen te volgen, want zoals Theo ons altijd vertelde..... "We moeten de tijd goed gebruiken". De praktijklessen werden volgens een vaste methodiek gegeven, veiligheid stond altijd hoog in het vaandel. Aan het einde van de ochtend de stormproef, goed en adequaat handelen is zeer belangrijk. Daarna was het tijd voor het vangen en het "model" afzeilen, volgens sommige molenaars "uitspannen" genoemd. (Gildebrief no. 4 red.) Tijdens de koffie kwam de theorie aan bod. Theo behandelde het "Blauwe boek" en John is de specialist in het Weer. Mocht je bepaalde onderdelen niet meer zo snel weten....dan sprak Theo altijd, "dat zoeken jullie op in je blauwe boek" aansluitend met, "volgende week weten jullie het". Ik kan U vertellen dat er veel zelfstandig opgezocht diende te worden. Theo was daar altijd zeer duidelijk in, je leert ervan, zelfstandig opzoeken in de boeken. Als we na een ochtend leren eens diep zuchtten, zei John altijd bemoedigend "Je doet het voor jezelf". Na 7 maanden oefenen op "de Vooruitgang", gingen we beide op tentamen (toelatingsexamen) op molen "de Doornboom" te Hilvarenbeek, bij Molenaar Piet(je) van Rijswijk. Met goed gevolg waren we klaar voor het Landelijke (najaars) examen 2001. We dachten, een beetje bijblijven en oefenen en dan lukt het wel....maar dat ging anders...nog drie maanden terug voor de afwerking naarOeffelt.

De beide instructeurs hadden duidelijk uit ervaring (met reeds 16 geslaagde leerlingen) een andere gedachte. Nog veel intensiever werd er geoefend. Vele avonden waren we bij Theo thuis aanwezig, voor de "Keukentheorie" 3 uur lang examen training in de keuken, afgesloten van de buiten wereld, niets en niemand mocht ons storen, leeg en vermoeid weer naar huis terug. Maar na weken hard leren waren we beiden "op oorlogssterkte" zoals Theo altijd vertelde. En op 11 en 16 Oktober 2001 was het dan zover, het Landelijke examen. Dan komt het, je bent op jezelf aangewezen, je kunt niets opzoeken in je blauwe boek, goed luisteren en netjes maar vooral duidelijk antwoord geven, was het advies. Na 1,5 uur spanning het verlossen de woord van de examenvoorzitter ...je bent geslaagd voor de opleiding vrijwillig molenaar ! Na vele jaren van praktijk, molenbezoek en vele theorie-uurtjes, eindelijk het felbegeerde papiertje. Theo werd gefeliciteerd door examencommissielid Dhr. Mr. Derckx voor de kwaliteit die hij wederom samen met John Houben had afgeleverd. De nummers 17 en 18 zijn tot het vrijwillig molenaarsgilde toegetreden. Overigens zijn er weer 4 nieuwe leerlingen in Oeffelt neergestreken, voor hun opleiding. Op dus naar de 22e leerling. We kunnen haast gaan spreken van de "Oeffeltse school" met de "Oeffeltse methode". Wij hopen dat U als molenvrienden dit verhaal met plezier gelezen heeft, als twee mensen hun vrije tijd zo voor de "jongere" generatie molenaars opgeven en hun enthousiasme en vakmanschap zo open en eerlijk delen, dan kun je maar één ding zeggen.... " **Ere wie ere toekomt** "

John en Theo wederom.... Bedankt !!!!

Leo Vaes (Moergestel)
Franck de Hoogh (Arnhem)

MOLENBRANDEN

Een kop, waar een rechtgeaard molenliefhebber de rilingen van krijgt, met de gedachte "Nee niet weer één hé". Want iedere molen, die in vlammen op gaat, komt nimmermeer terug, ook al wordt hij weer herbouwd. Het is en blijft een nieuwe molen voor vele tientallen jaren. De reden hiervan is, dat de sfeer eruit is. Dat komt wel weer, maar dat duurt zo lang, dat hij die de brand aanschouwt of er van hoort, dat niet mee zal maken.

Maar toch zijn we enigszins verheugd, dat we tientallen molenbranden gebundeld zien in een boek, dat niet alleen interessant is om de vele zeldzame nooit eerder gepubliceerde foto's van molenbranden en verdwenen molens, maar ook om de begeleidende teksten. Deze zijn soms zodanig dat je de tranen in de ogen schiet. De Stichting Archief Ron Couwenhoven, de uitgever van een reeks monografieën over

molens in de Zaanstreek heeft er weer één aan toegevoegd onder de veelzeggende titel "Zaanse Molenbranden".

Welgeteld 404 molenbranden zijn vermeld in het boek "Duizend Zaanse Molens" geschreven door P. Boorsma, een respectabel aantal dus. Via het nieuwe boek zijn er nog een flink aantal aan toegevoegd. Van diverse spectaculaire molenbranden zijn ooggetuigenverslagen opgenomen en soms belicht van diverse kanten. Diverse oorzaken worden vermeld en ook de strijd die eigenaren, molenaars en niet te vergeten brandweerkorpsen streden. Meestal met als resultaat verliezer te zijn. Dit laatste ligt niet aan de inzet, maar, zoals te lezen is, aan het uitermate gebrekkige blusmateriaal, waarmee men moest werken. Het doet soms zelfs zielig aan, als men leest dat men voor een molenbrand diende uit te rukken met een handbediend pompje op een viertal houten wielletjes, voort getrokken door de hijgende brandweerlieden zelf. En zoals veelvuldig voorkwam in de Zaanstreek, waren de molens zelfs zo slecht bereikbaar, dat in geval van brand, de moedige brandweerlieden alleen nog nuttig waren om diverse metalen molendelen te redden door enig nabluswerk. Vele oorzaken van brand waren: warmlopende assen, onachtzaamheid met vuur, blikseminslag, vuurslag van maalstenen bij het vermalen van gortdroge grondstoffen, maar ook omvallende stoven van de voddenscheursters op de papiermolen. En wellicht ook als reden "In de brand -- uit de brand", wie zal het zeggen. Rond de eeuwwisseling van de 19e naar de 20e eeuw was het n.l. verre van rozengeur en maneschijn in het windgedreven wereldje van houtmeelmo-

lens en doppenmaalders. Ondanks het zeer trieste onderwerp, een zeer aanbevelingswaardig boek.

"Zaanse Molenbranden" door Ron Couwenhoven.

146 pagina's met tientallen foto's.

Uitgever: Stichting Archief Ron Couwenhoven. ISBN 90.80.665.029.

Prijs € 18,15 (incl.porto) te bestellen door overmaking van het bedrag op rek. Nr. 41.14.70.078 o.v.v. Zaanse Molenbranden.

Informatie via: tel. 075 - 6310009 of email: info@duizendzaansemolens.nl.

Restauratie Zwakkenburgermolen van start

Op 27 november jl. werd in het gemeentehuis van Zuidhorn (Gron.) door de Molenstichting Westerkwartier, de gemeente Zuidhorn en De Hollandsche Molen het officiële startsein gegeven van de restauratie van de ernstig vervallen Zwakkenburgermolen te Grijpskerk (Groningen). De molen die al ruim 45 jaar zonder wieken in het veld staat wordt tevens verplaatst en kan na de restauratie weer volwaardig malen. De terugkeer van de kleinste achtkante poldermolen van Groningen wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de SponsorBingo Loterij die met een bedrag van fl. 200.000,- een fors aandeel heeft in de financiering van de restauratie.

Wethouder Hielema maakte in zijn welkomstwoord bekend dat de gemeente Zuidhorn haar eigen bijdrage heeft verhoogd van fl. 75.000,- naar fl. 100.000,-. Voorts dragen de rijksoverheid en diverse andere fondsen financieel bij aan het project. De totale kosten van de restauratie worden geraamd op fl. 600.000,-. De Zwakkenburgermolen ligt op nog geen 100 meter afstand van het Van Starckenborghkanaal tussen Grijpskerk en Zuidhorn, ten westen van de stad Groningen. De molen werd in 1865 gebouwd voor de bemaling van de Zwakkenburger- en Ellertsvelderpolder. In 1955 werden de roeden verwijderd en is in de molen een dieselmotor geplaatst voor de aandrijving van de vijzel. Enige tijd geleden is deze motor vervangen door een nieuw gemaal dat iets dichterbij het Van Starckenborghkanaal werd geplaatst. De Zwakkenburger is de kleinste achtkante poldermolen van de provincie Groningen; kleine molens van dit type zijn zeer zeldzaam geworden in de provincie. Begin jaren negentig van de vorige eeuw kwam het restant in eigendom van de Molenstichting Westerkwartier e.o. Tien jaar lang heeft deze stichting verwoede pogingen gedaan de Zwakkenburger gerestoureerd te krijgen. Telkenmale kreeg men nul op het

rekest -de financiering kwam maar niet rond- en de moed zonk de bestuursleden in de schoenen. "Dan maar slopen...", viel zelfs in Groningen te beluisteren. Nadat De Hollandsche Molen in 2000 begunstigde werd van de SponsorBingo Loterij raakte de redding van De Zwakkenburgermolen echter in een stroomversnelling. De vereniging ontving in dit kader fl. 500.000,- en koos deze restauratie uit als een van de projecten die hiervan worden betaald. De Molenstichting Westerkwartier, de gemeente Zuidhorn en De Hollandsche Molen hebben nu gezamenlijk de schouders onder het project Zwakkenburgermolen gezet. Door de toekenning van een rijkssubsidie van fl. 200.000,- kwam het herstel van de molen weer een stapje dichterbij. De gemeente Zuidhorn bleek bereid een bijdrage te doen van fl. 75.000,-. De Hollandsche Molen deed een toekenning van fl. 200.000,- uit de gelden van de SponsorBingo Loterij en bemiddelt actief bij verschillende fondsen. De Stichting staat garant voor het eigenaarsaandeel dat resteert onder aftrek van alle subsidies. Momenteel wordt in nauwe samenwerking met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg het bestek geactualiseerd.

De heer van Gerven, als afgevaardigde van vereniging De Hollandsche Molen, maakte in zijn speech bekend dat het bestuur van De Hollandsche Molen medio oktober een beslissing heeft genomen over de verdeling van het budget 2001 van de SponsorBingo Loterij. De vereniging ontving begin dit jaar 500.000 gulden en dit bedrag is nu verdeeld over verschillende projecten. De grootste bijdragen zijn bestemd voor de verplaatsing en restauratie van de Zwakkenburgermolen te Grijpskerk en de Polsslootmolen te Akkrum. Uitgangspunt daarbij is dat De Hollandsche Molen vooral "verweesde" molens waar niemand naar omkijkt en molens van nationaal belang wil ondersteunen. Verder zijn bijdragen

toegekend voor de restauratie van de Zaanse molens De Schoolmeester en De Zoeker, de completering van De Oude Molen te Fijnaart, een grote onderhoudsbeurt aan de Braakmolen te Goor en de bouw van een horizontale molen te Paasloo.

Na het officiële gedeelte vertrok men naar de Zwakkenburgmolen, waar de heer van Gerven, als afgevaardigde van vereniging De Hollandsche Molen en mevrouw Loomans, namens de SponsorBingo Loterij, de cheque van fl. 200.000,- aan mevrouw Martens, voorzitter van De Molenstichting Westerkwartier en wethouder Hiele-

ma van de gemeente Zuidhorn werd overhandigd. Tevens was hierbij aanwezig mevrouw van Loo, echtgenote van de laatste molenaar. Wanneer de restauratie van de Zwakkenburgmolen zal zijn voltooid, zal de bezoeker niet meer het smalle pad op hoeven, omdat de molen een nieuwe plek krijgt aan de weg langs het Van Starkenborghkanaal. Naast de molen, die een publieksfunctie zal krijgen, zal tevens een parkeer gelegenheid worden gerealiseerd.

B. D. Poppen

Molenecho's

Molenecho's omschrijft zichzelf als 'Vlaams tijdschrift voor molinologie' en verschijnt eens per drie maanden.

De redactie stuurde ons het oktober/decembernummer van 2001, met het verzoek dit blad wat meer bekendheid te geven onder de Gilde leden. Dat doen wij graag, niet alleen omdat het blad er uiterst verzorgd uitziet, maar vooral omdat de inhoud ervan heel lezenswaardig is. En te kijken valt er ook heel wat, fraaie oude archiefphoto's en duidelijke tekeningen om het verhaal begrijpelijk te maken. Het ruim 50 pagina's tellend tijdschrift bevat circa 15 lezenswaardige artikelen waaruit duidelijk wordt dat in Molenecho's gedegen en interessante artikelen worden geplaatst.

Molenecho's is het orgaan van de vereniging Molenzorg die streeft naar het behoud van Vlaamse molens. Meer informatie daarvoor is te vinden op hun website <http://come.to/molenecho's> waar verwezen wordt naar informatie over de vereniging zelf, naar het tijdschrift en naar een Belgisch molenbestand waarin gegevens over steeds meer Belgische molens te vinden zijn. Mocht u willen reageren, of heeft u wellicht aantekening-

gen of teksten over Vlaamse molens, dan is het adres: Lieven Denewet, Bruggestraat 74, B-8830 Hooglede. Wie zich wil abonneren meldt dit aan de Administratie: Dr. Luc Goeminne, Oeselgemstraat 76, B-9870 Zulte, België. Het abonnementsgeld voor Nederland bedraagt 23 euro per jaar. Een andere website die u binnenkort kunt bezoeken is www.molenecho's.org.

Op zaterdag 9 maart vindt in feestzaal Sonnehof, Heerweg Noord 33, B-9052 Zwijnaarde, Vlaanderen (bij Gent, naast een ronde stenen windmolen) een inhuldiging plaats van die website. Behalve de demonstratie van de website zal een zeer groot aantal interessante molenfoto's te zien zijn en er wordt een molenruilbeurs gehouden. Verder is natuurlijk de molen van Zwijnaarde te bezichtigen. Die is maar zelden voor bezichtiging toegankelijk, dus profiteer hiervan. Aanvang is 14 tot 16 uur. Voor koffie en iets daarbij is gezorgd en na afloop kunt u gezamenlijk of individueel iets bestellen in herberg De Mythe die vlakbij de molen staat. Toegangs-prijs inclusief gebruik van internet en bezoek aan de molen is 2 euro 50, ter plaatse te voldoen.

Jaarlijkse vliegenplaag nader bekeken

Massaal voorkomen van de vlieg

Tijdens de rondleiding met vrijwillig molenaar Marko Sturm op zaterdagmiddag 13 oktober 2001 door de Martinusmolen te Beugen (Gemeente Boxmeer) ontdekten wij onder de kap een zeer grote zwerm 2-3 mm lange, opvallend geelbruin gekleurde vliegen. De kapzolder en houten delen lagen bezaaid met dode vliegen. De meeste vliegen zaten tegen het hout onder de kap. Ook vlogen er nog heel veel vliegen aan de zonzijde buiten de kap. Volgens Frits Harteman en Hans Heijs, vrijwillig molenaars van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, verbleven de vliegen al enige weken in de molen. Hetzelfde verschijnsel werd ook afgelopen jaar al waargenomen. Toen zag collega-molenaar dhr. Ludwig van der Grinten uit Kranenbuga (D) eveneens de vliegen in groot aantal in andere molens (o.a. Kalkar). Hans Heijs meent dat veel molenaars de vliegen wel kennen, maar dat niemand weet om welke vliegensoort het feitelijk gaat. Als bioloog met jarenlange ervaring met fruitvliegen (*Drosophila*) in het veld en laboratorium is het natuurlijk spannend om er achter te komen welke vliegen deze en ook andere molens in de nazomer en herfst zo massaal bevolken. Om te achterhalen welke soort het is moet je ze vangen. Dus snel op de fiets naar huis om wat buisjes en een mondxhauster (een soort stofzuiger) op te halen, en daarna de molen in en onder de kap met Marko Sturm wat vliegen verzameld om ze thuis onder de microscoop nader te bestuderen. Ik had Marko uitgelegd dat het niet zo eenvoudig zou zijn om zonder geschikte literatuur de vliegen te determineren. Ze leken qua afmeting (slechts ca. 3 mm lang) en kleur wel op fruitvliegen, maar onderzoek met de loupe leerde al gauw dat het een andere groep (familie) van vliegen

betrof. Dat niet iedere molenaar blij zal wezen met zoveel vliegen in de molen is te begrijpen. Thuis, de beschikbare literatuur ingedoken om er achter te komen welke vliegensoort zo met hoge waarschijnlijkheid te gaan om de *Thaumatomyia notata* Meigen betrof.

Met een speciale digitale camera was het mogelijk om van nabij vast te leggen.

Omdat de informatie waarover ik beschik nogal summier is bleef het moeilijk de juiste soort vast te stellen. Een wetenschappelijk stuk van Emilia P. Narchuk van het Zoölogisch Instituut van de Russische Academie van Wetenschappen in St.-Petersburg, bracht uiteindelijk de oplossing.

Hoewel de vlieg door haar massale voorkomen al vanaf 1736 in Engeland en elders in Europa reeds bekend was, is ze als soort pas in 1830 beschreven.

Met deze informatie is het probleem van de vliegen in de molens vanzelfsprekend nog niet opgelost, maar het is wel duidelijk wat ze er doen, waar ze vandaan komen en om wat voor soort vlieg het is. Om een beter beeld te vormen over het voorkomen en de verspreiding van de vliegen in de regio en daarbuiten kunt u de auteur op onderstaand adres bereiken. In het bijzonder, zijn gegevens uit het verleden welkom.

Albert Klarenberg

Adres auteur

Dr. A.J. Klarenberg
De Hulst 30, 5831 SB Boxmeer
Tel./fax: 0485-520692, E-mail: a.jklarenberg@freeler.nl

In verband met de beschikbare ruimte enigszins ingekort, red.)

Kleine berichten

• Noord-Brabant

Hierbij een kort bericht over het 3e Brabantse Molenweekend. Zaterdag en zondag 22 en 23 juni 2002 zal het derde Brabantse Molenweekend plaats vinden.

Met dit weekend wil de molenstichting Noord-Brabant de molens promoten en zoveel mogelijk molens draaiend en malend hebben. Nadere informatie op de website: www.molens.net/noord-brabant

• Weegschaal

Geachte redactie.

Met veel interesse volg ik de ontwikkelingen van ons gilde zo ook de gildebrief en zijn redactie ga zo door.

Ik weet dat er veel werk verzet moet worden eer er weer een nieuw nummer op de plank ligt. Via deze mail wilde ik aanbieden voor een echte molenliefhebber een in goede staat verkerende weegschaal weegvermogen tot 100 kg hij kan zowel tot vloer als tafel versteld worden en is van het merk Berkel. De gene die de weegschaal wil hebben moet sterk zijn want hij is zwaar, hij is gratis af te halen. Heb je interesse bel dan 0180-632613.

• Molen kunstwerk in Overasselt

Tijdens de hevige novemberstorm van 1972, die in Nederland een flinke ravage achter liet, is ook de oude molen Zeldenrust uit Overasselt omgewaaid. Dit gebeuren is voor mij in 1994 aanleiding geweest om een kunstwerk te maken voor mijn toenmalige expositie in Kasteel Groenenveld te Baarn. Het thema was toen: 'bos, natuur en landschap'. Ik had nog oude foto's liggen van de omgewaaide molen, waarvan het bovenwiel met as naast de molen lag. Dit bovenwiel met as is de inspiratiebron geweest voor mijn kunstwerk: "Stormy Weather", Zeldenrust Overasselt 1972 (1994), afmeting: Ø350 x 400cm.

De molen is uit het dorpsgezicht verdwenen en heeft plaats gemaakt voor huizen. De verstedelijking van het dorp Overasselt was daarmee een feit geworden. Dit werk is als een soort ode aan Zeldenrust. Na de expositie in Baarn is het bovenwiel nog te zien geweest in Amsterdam en Nijmegen. Nu is het moment aangebroken dat ik het bovenwiel weer terug schenk aan de molen in Overasselt. Met goedkeuring van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Heumen, waar Overasselt onder valt, zal het bovenwiel met as weer aan de voet van, de inmiddels weer herbouwde molen, Zeldenrust komen te liggen. Niet in het centrum van Overasselt, maar aan de rand van het dorp aan de Oude Kleefsebaan waar de molen nu staat. Het bovenwiel is opgebouwd uit "afval blik en hout". Vergankelijk materiaal, dus na een aantal jaren zal dit bovenwiel, door de weersinvloeden, weer opgenomen worden door de natuur, waarmee de cirkel weer rond is. Het kunstwerk is vanaf 20 december 2001 te bezichtigen bij de molen in Overasselt. Mocht u vragen hebben, dan kunt u mij altijd bellen.

Met vriendelijke groet,
Theo Berlie

• Open dagen Oost Groningen 2002

- 4 mei Molens Weddermarke en Wedderveer
- 9 mei Noordstar in Noordbroek
- 11 mei Nationale Molendag
- 19 mei De Westerse in Nieuw Scheemda
- 25 mei Onrust in Oude Pekela en Jonge Jan in Uithuizen
- 1 juni Molens Weddermarke en Wedderveer
- 8/9 juni Groninger Molenweekend
- 15 juni Molens in Winschoten
- 22 juni Vestingmolen Bourtange
- 29 juni Onrust in Oude Pekela
- 6 juli Molens in Weddermarke en Wedderveer

- 13 juli De Korenbloem in Vriescheloo en Noordstar in Noordbroek
- 20 juli Jonge Jan in Uithuizen
- 21 juli De Westerse in Nieuw Scheemda
- 27 juli Onrust in Oude Pekela

Vriescheloo: de Korenbloem elke zaterdag en zondag van 10.00 -16.00 uur open.

Delfzijl: de Adam elke zaterdag van 14.00 -17.00 uur open.

Nieuw-Scheemda: de Dellen elke maandag-avond tot zonsondergang en zaterdag- morgen van 9.30 tot 12.00 uur

Eemshaven: de Goliath elke zaterdag en zondag van 13.30 -17.00 uur.

Uithuizen: Jonge Jan iedere dinsdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Farmsum: de Aeoles elke dinsdag en donderdag n.m. open met uitzondering van de school Vakanties.

• Contactavond Noord Holland

Uitnodiging van de afdeling GVM Noord-Holland, aan alle leden en belangstellende. Zij houden weer een contact-avond op 19 april, (dus niet op 12 april).

Het thema zal zijn: "FRANSE MOLENS"

Door Gerbrand de Vries

Plaats: in de Molenzaal van het sportcomplex Hoorns Vaart, Hertog Aalbrechtweg 4, Alkmaar.

Vlak bij het NS-station Alkmaar-Noord.

De zaal is open 19.30 uur, aanvang 20.00 uur.

In de zaal s.v.p. niet roken.

Inlichtingen: 072 5338280 of 0251 311389.

• Oproep aan alle molenaars op een molen "de Hoop"

Oproep aan de (vrijwillige)molenaars van de 60 molens met de naam "de Hoop" in Nederland. Zelf ben ik molenaar van molen "de Hoop" te Wieringerwaard en omdat er volgens het rode boekje 60 molens in ons land staan met de naam "de Hoop" lijkt het mij wel aardig om een poster te vervaardigen met alle 60 molens daarop afgebeeld. Als lithograaf, DTP'er ben ik in staat om op geavanceerde high-end apparatuur een poster te vervaardigen met afbeeldingen, die gemaakt zijn van bij voorkeur dia's en foto's en als er niets anders voorhanden is ook drukwerk. Mijn eigen voorkeur gaat uit naar een posterformaat van A3 (297x420) of A2 (420x594), waarbij uiteraard de drukprijs zal gaan bepalen of er sprake zal zijn van kleurendruk of zwart / wit. Wie nog andere ideeën heeft betreffende dit posteridee; ik hoor het graag en gaarne uw reactie aan: A. Reinders, Zuidwijkring 69, 1705 KG Heerhugowaard, een mailtje naar: anton_wieck@hotmail.com, mag ook, alvast bedankt.

• De Nijverheid in Ravenstein draait weer!

Het grote wiel van de molen in Ravenstein zit na een restauratie weer op zijn plaats. Driekwart jaar hebben de wiken van de Ravensteinse molen De Nijverheid mogen rusten, maar vanaf deze week kunnen ze weer draaien. Een restauratie aan het binnenwerk van de molen is grotendeels voltooid. Het grote wiel is inmiddels terug geplaatst, het wachten is alleen nog op bovenschijfloop. In de tussentijd is het al wel weer mogelijk dat de molen draait, zoals hij maandag voor het eerst sinds lange tijd weer deed. Het verbaast molenaar Bart Tonies dat hij sindsdien nog geen reacties uit het Ravensteinse heeft gehad. "Want driekwart jaar is toch een flinke periode." De restauratie heeft heel wat voeten in de aarde gehad, weet Tonies. "Bij een eerdere restauratie bleek dat van de kruisarmen aan het grote wiel er twee waren gebroken. Toen is in overleg met onder meer de gemeente besloten een tweede fase aan de werk-

zaamheden vast te plakken." Er werd 80.000 gulden vrijgemaakt voor de restauratie van het grote wiel en de bovenschijfloop. De laatste komt eind december terug in Ravenstein, zodat de molen naast draaien ook weer kan malen. Het grote wiel was ongeveer een maand in reparatie. "Maar de voorbereidingen, overleg en dergelijke, duren vele malen langer, wel een jaar. Het grote wiel is zo veel mogelijk in de authentieke staat gehouden, een eis van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. "Het goede hout in de constructie is gehandhaafd en het slechte vernieuwd". Bij herplaatsing moest het wiel in onderdelen naar boven in de molen worden gebracht, daar werd het uiteindelijk in elkaar gezet en gemonteerd.

Alex van Lanen

• Westlandse Molendag 29 juni

Zaterdag 29 juni a.s. organiseren de *Westlandse molenaars* voor de negende keer de "Westlandse Molendag". Op deze dag is het mogelijk de zeven koren- en de vijf poldermolens in werking te zien en te bezichtigen.

De korenmolens zijn:

- "De Hoop" te Maassluis.
- "De Korpershoek" te Schipluiden.
- "De Roos" te Delft.
- "Windlust" te Wateringen.
- "De Korenaer" te Loosduinen.
- "De Vier Winden" te Monster.
- "De Korenmolen" te 's Gravenzande.

De poldermolens zijn:

- "De Wippersmolen" te Maassluis.
- "De Dijkmolen" te Maasland.
- "De Nieuwlandsche Molen" te Hoek van Holland.
- "De Groeneveldse Molen" te Schipluiden.
- "De Schaapweimolen" te Rijswijk.

De molenaars die deze soms eeuwenoude werktuigen bedienen, geven u graag uitleg over hoe de molen het meel maalt of het overtollige water uit de polder maalt. Evenals voorgaande jaren doet ook de "Crossley" dieselmotor van de "Oude Lierpolder" te De Lier weer mee. Voor de geïnteresseerden in oude motoren een unieke kans. Tevens zijn er langs de "Gaagweg" te Schipluiden bij nummer 11 enige mobiele dieselmotoren opgesteld, die werktuigen aandrijven. In de daarnaast gelegen "karmolen" is een particulier gereedschapsmuseum gevestigd, dat eveneens te bezichtigen is. Ter hoogte van de "Oostgaag" nummer 25 is het mogelijk om de fundering van de "Kleine Kralingermolen" te bezichtigen. Al met al weer een bonte verzameling en zeker de moeite van het bekijken waard! Ook dit jaar is het mogelijk de molens en het museum per fiets te bezoeken. U kan daarom bij alle deelnemende molens een aanbevelen en tevens vernieuwde fietsroute met stempelkaart kopen voor € 2,50. De hele tocht, die niet verplicht uitgefietst hoeft te worden, is ongeveer 60 kilometer lang. Bij het behalen van minimaal vijf stempels (molens) komt u in aanmerking voor het aandenken. Er zijn dit jaar bij de molens nog enkele exemplaren van het boekje "Westlandse Molens" te verkrijgen.

Tot ziens op een van de molens en hopelijk goed weer!
De Westlandse Molenaars.

• TIMS Nederland en Vlaanderen

"I.J. de Kramer-prijs"

publicatieprijs, ter waarde van € 2000,-

De vereniging voor molinologie TIMS maakt bekend dat zij een prijs uitlooft aan de auteur(s) van een recente publicatie of een manuscript met een wezenlijke bijdrage aan de verdieping van de molinologische kennis binnen het Nederlandse taalgebied. De vereniging beoogt hiermee het molinologisch onderzoek en de publicatie van onder-

zoeksresultaten te stimuleren. Alleen studies die op eigen, origineel onderzoek zijn gebaseerd, dingen mee. Gegadigden dienen zich schriftelijk te melden bij het secretariaat vóór 1 september 2002 onder bijvoeging van drie exemplaren van hun werk. Een deskundige jury zal de inzendingen beoordelen en de winnende studie selecteren. De uitreiking van de prijs is voorzien op zaterdag 30 november 2002. De precieze voorwaarden kunt u vinden op onze website: www.timsmills.info/reglement. Voor nadere inlichtingen en een schriftelijke versie van de voorwaarden kunt u contact opnemen met onderstaand adres. Uw inzending kunt u ook naar dit adres sturen.

Secretariaat TIMS Nederland en Vlaanderen

p/a Leo van der Drift

Groothertoginnelaan 174 B

NL - 2517 EV Den Haag

Tel.: +31.70.3460885

E-mail: leo.diederik@consunet.nl

• Welk end beneden?

Na het draaien en/of malen met de molen, gaat hij aan de ketting, wanneer je naar huis wilt. Stelregel is: binnenroe naar beneden, buitenroe horizontaal en dan wel ijzer op ijzer, m.a.w. geen wiggen tussen roede en askophuis. Van mijn ouwe mulder, Kobus Volkers, waarvan ik het "vak" 27 jaar geleden heb geleerd, hoorde ik altijd, dat je de molen moest vangen en aan de ketting leggen zo het uitkwam. Ook van zijn knecht, Toon Kruif, die nog jaren later lang met zijn hondje langs de molen kwam wandelen, hoorde ik hetzelfde verhaal. "Het zal me een worst wezen, welke wiek benege staat", zei Toon." As ge mar zurgt, dettem goed vast ligt on de keten". Toen was de molen nog dagelijks in bedrijf. Als vrijwilliger maal ik op de standermolen van Sprang altijd op zaterdag en regelmatig op een doordeweekse middag. Bij het stilzetten van de molen volg ik de adviezen van mijn ouwe leermeesters altijd op. De roedwigen, indien in goede staat, zitten wel met zoveel kracht ingeslagen, dat er van indrukken door het gewicht van een dragende roede geen sprake kan zijn. Het altijd stilzetten van de molen met het zelfde end beneden, betekent voor de horizontale (buiten) roede t.z.t. een doorbuigen, vooral, omdat de molen meestal langer stilstaat dan vroeger in de tijd van dagelijks gebruik! Er moet dan wel aan ieder een voorziening zitten voor ketting en bliksemafleider.

Machiel Treffers

instructeur/vrijwillig molenaar

Reactie van de redactie: In principe heb je gelijk wat de oude vakmolenaars betreft, maar die draaiden dan ook iedere dag met de molen en werden bovendien dikwijls gemakzuchtig. Met het veelvuldig gehoorde devies "Had hij maar geen molen moeten worden".

Als vrijwilliger kom je maar eens in de week en dan ben je nog één van die groep die, dat dan ook jaar in jaar uit doen. Molens staan echter dikwijls langere tijd stil dan een week. En dat is niet zo best voor de wiggen. Die worden regelmatig nat, droog, nat en weer droog en dan daarbij nog vele dagen per jaar staande in de gloeiende zon. Met het gevolg dat de wiggen zeker in conditie achteruit gaan. Denk maar eens aan het los gaan zitten van roewiggen, hoe zou dat nu komen!!! Wat het doorbuigen of door gaan hangen van een dwars staande roe betreft: daar zou ik mij maar niet druk over maken. En als een roe dat dan doet, komt hij bij een stevige wind op een goed moment zeker naar beneden. En dat zeer zeker als er gemalen of gedraaid wordt bij een dergelijke wind, vergis je dan niet welke krachten er onder die omstandigheden inwerken op een wiekenkruis. Met andere woorden laten wij als vrijwilligers nu maar een goede gewoonte, eveneens afkomstig van oude vakmolenaars, in ere houden, veiligheid voor alles.

Bliksemafleidercontrole

Gegevens over de controle en de resultaten over het jaar 2001.

Onze bliksemafleidercontroleurs waren ook in 2001 weer actief. Ze controleerden 23 installaties, verdeeld over 7 provincies, in aantal te weten Groningen 8, Overijssel 4, Gelderland 2, Utrecht 3, Noord Holland 3, Zuid Holland 1, Noord Brabant 2. Uit Friesland, Limburg en Zeeland kwamen geen aanvragen binnen.

Momenteel staan er weer 7 aanvragen op de lijst. Die moeten dus de komende maanden afgewerkt worden. Bij de controles kwamen als meest gebruikelijke gebreken de volgende zaken naar voren:

1. Slechte verbinding tussen de roeden onderling en de bovenas.(7X).
2. Klemmen en laskabel tussen roede en ringleiding in slechte conditie.(8X).
3. Aardingsweerstand te hoog. (8X).

Wij wijzen er nogmaals op, dat bij een inslag deze gebreken een (onnodig) hoog risico opleveren voor de molen. Het signaleren en (laten) verhelpen van deze gebreken behoort ook tot de verantwoordelijkheden van een vrijwillige molenaar! Verder werd diverse malen het aanbrengen van een potentiaalvereffening (t.b.v. elektrische installatie) en overspanningsafleiders geadviseerd. Het probleem van de grote regio Noord is het afgelopen jaar gelukkig opgelost. Het noordelijk gedeelte, Groningen, Friesland en Drenthe wordt nu gerund door onze nieuwe controleur J. Jongman uit Groningen. Hij heeft al diverse controles verricht en sommige vrijwilligers uit het noorden hebben dus al kennis met hem gemaakt. Nogmaals hartelijk welkom Jurien. We zijn er blij mee dat je onze gelederen hebt versterkt. Controleur Koens neemt nu het zuidelijk gedeelte van regio Noord voor zijn rekening. De controleurs Vink en van den Bosch hebben weer een deel van de controles verricht. Heren, veel dank voor uw inzet! Het is het afgelopen jaar twee keer voorgekomen dat ondanks de duidelijk gemaakte telefonische afspraken, over dag en tijd van de controle, de controleur voor een afgesloten en onbemande molen kwam te staan. Dit is natuurlijk zeer frustrerend voor de controleur die in zijn vrije tijd de controles verricht. Ook de kilometerkosten worden voor niets gemaakt en de controle kan niet of slechts zeer onvolledig worden verricht. De betreffende aanvragers zullen dus opnieuw een aanvraag moeten indienen en zich moeten realiseren, dat je met deze handelwijze de animo bij de controleur wel heel zwaar op de proef stelt. Tot slot nog even iets over doel en uitvoering van de controle. Een onafhankelijke en deskundige controle op de afleiderinstallatie van de molen, volgens de eisen van de norm NEN 1014 is het doel. Installateurs controleren, tegen een bepaalde prijs, ook, maar uit ervaring blijkt dat zij soms niet geheel de NEN norm volgen omdat bij installaties op molens extra eisen worden gesteld. Doorverbinding tussen roeden onderling en roeden met as worden nogal eens overgeslagen, en die doorverbinding is toch uiterst belangrijk. De Gildecontrole is wordt wel geheel volgens de NEN norm uitgevoerd en nog kosteloos bovendien. Het is een uitermate belangrijke service die U geboden wordt door het Gilde. De betreffende molen moet wel worden bemalen door een Gildelid, die ook de aanvraag dient te doen.

Er zijn nu 4 controleurs die specialistische kennis hebben en apparatuur voor het op de juiste wijze uitvoeren van een controle. Ze maken een rapport op van de controle met adviezen voor verbeteringen bij geconstateerde eventuele gebreken. Onze rapporten hebben helaas geen juridische waarde bij eventuele schadeclaims. Daarom adviseren wij een maal per vier jaar een controle te laten uitvoeren door een installatiebedrijf, en halverwege die periode een controle aan te vragen bij het Gilde. De installatie wordt dan iedere twee jaar gecontroleerd en U hebt eens in de vier jaar

een rapport met juridische waarde. Onze controleurs voeren geen reparaties uit, daarvoor ontbreekt de tijd, en bovendien is het niet de bedoeling de installateurs werk af te snoepen.

De gang van zaken bij een keuringsaanvraag en controle.

De aanvrager dient lid te zijn van het GVM en vraagt de keuring aan via het hieronder opgenomen aanvraagformulier waarop alle gegevens moeten worden ingevuld. Vooral het adres en het telefoonnummer van de molenaar zijn van belang. De aanvraag moet **schriftelijk** worden ingediend en opgestuurd naar de coördinator; de heer D.J.Abelkamp, Laan 1940-1945 no.2, 7231 GL Wamsveld.

Hij zendt de aanvraag naar de betreffende regiocontroleur. Ter besparing van tijd en km. kosten van de controleur raden wij U aan met uw collega-vrijwilligers van buurtmolens te overleggen of zij ook een controle willen aanvragen, zodat de controleur meerdere controles op een dag in de zelfde regio kan verrichten.

Afspraak voor de datum van de controle

De controleur maakt telefonisch een afspraak met de molenaar voor datum en tijdstip van de controle. De vrijwilliger dient dan op de molen aanwezig te zijn i.v.m. het rond-draaien van het gevlucht tijdens de controle.

Verzending van het meetrapport

De controleur stuurt zijn rapport naar de coördinator. Die vermenigvuldigd het en stuurt afschriften ervan naar de eigenaren van de molen en de vrijwillig molenaar. Een afschrift blijft in het archief.

Iedere schade door blikseminslag op de molen is **onnodig** en kan door goed onderhoud van de afleiderinstallatie worden voorkomen. Maak daarom gebruik van deze gratis Gil-deservice aan haar leden.

Ondergetekende

Naam:
Adres:
Postcode en woonplaats:
Telefoon:

vraagt hiermede een bezoek aan voor het controleren van de bliksemafleiderinstallatie van de molen

Naam:
Adres:
Standplaats:
De molen is eigendom van:
Adres:
Woonplaats:

Nader bericht van de regiocontroleur wordt afgewacht.

Datum: Ondertekening:

Effectief besparen op stoffilters?

Een goeie tip voor een simpele besparing? De levensduur van de stoffen filters die u gebruikt, kunt u gemakkelijk met een factor twee of drie verlengen! Kwestie van ze perfect te laten reinigen door Wilhelmina, een bedrijf dat hierin is gespecialiseerd.

Uiteraard gaat Wilhelmina hierbij buitengewoon omzichtig te werk.

Zo wordt voor elke nieuwe klant eerst een proefwassing verricht. De resultaten hiervan worden in een helder rapport vastgelegd en uitvoerig doorgesproken.

Zodat er geen vuiltje aan de lucht is bij het reinigen van uw kostbare filters.

Wanneer u even belt of faxt zitten we snel bij elkaar aan tafel.

U kunt ook onderstaande bon in een ongefrankeerde envelop stoppen en sturen naar:

Wilhelmina Textieldiensten b.v., Antwoordnummer 23, 5700 WB Helmond.

Wilhelmina Textieldiensten b.v., Postbus 200, 5700 AE Helmond,

Telefoon: 0492 598181, Fax 0492 526105.

Steunpunten in Apeldoorn, Roosendaal, Hoogeveen en Woerden

- BON** Neem a.u.b. contact met mij op voor:
- o nadere informatie over het reinigen van stoffilters;
 - o het maken van een afspraak.

Naam bedrijf.....

Adres.....

Postcode/plaats.....

Naam contactpersoon.....

Telefonisch bereikbaar op nummer.....

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus - voor zover gereed.

Alle lesstof wordt herschreven en zal in de komende jaren verschijnen.

Verzamelinformatie - praktisch lesmateriaal

De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen in de contributie!)
De prijs bedraagt € 35

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XXII - Bovenassen

Prijs: € 6 (incl. porto)

Informatie XVI - Waarom draaien molens linksom?

Waarom helt de bovenas? De tonmolen.

Prijs: € 6 (incl. porto)

Mappen voor de basiscursus

Prijs: € 9 (incl. porto)

GRATIS UITGAVEN

- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Examenisen
- Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder Gildeverzekeringen

Voor inlichtingen over de Gilde-uitgaven en bestellingen kunt u contact opnemen met:

Gildeverzendingen

H.P.A. van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg tel. 013-5362100

verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gildeverzendingen

Inclusief porto € 27

Exclusief porto € 22

AANBEVOLEN LITERATUUR VOOR DE OPLEIDING

Molens

Ir. F. Stokhuyzen

Kopie op A4-formaat.

Prijs: € 12 (incl. porto)

Te bestellen bij de Gildeverzendingen

Opleiding Watermolenaar

Ing. J. den Besten

Te bestellen door overmaking van € 23

(incl. porto) op girorekening 139754

t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht

Wiekssystemen voor polder- en industriemolens

Te bestellen door overmaking van € 11,50

(incl. porto) op ABN AMRO rekening

55.44.45.050 t.n.v. G.J. Pouw te Naarden

Zingende Stenen

D.J. Abelskamp

Prijs: 21 € (incl. porto)

Dit boek is te bestellen door overmaking op Raborekening 13.53.85.210 van G.W.M. Barendse, penningmeester van de Cursuscommissie, te Poeldijk

Veiligheid op Wind- en Watermolens

"De Hollandsche Molen"

Prijs € 5 (incl. porto)

Te bestellen bij Gildeverzendingen.

© 2002 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevensverwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Hogeweg 91, 5751 KX te Deurne.

Allerhande informatie via onze web-site:

www.vrijwilligemolenaars.nl

De volgende Gildebrief verschijnt omstreeks:

15 juni 2002

Wie kopij op diskette aanlevert, gelieve dit te doen in WP07 of Word 98. Er kan ook kopij ingezonden worden via e-mail redactie@vrijwilligemolenaars.nl

